

Izhaja ob 4. zjutraj.

Stane mesečno Din 25.—; za ino-
zemstvo Din 40.— neobvezno.

Oglaš po tarifu.

Uredništvo:

Ljubljana, Knafova ulica šte. 5/L
Telefon šte. 72, ponoči tudi
šte. 34.

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo, prosveto in politiko

Upravništvo: Ljubljana, Prešernova

ulica št. 54. — Telefon št. 36

Inzeratni oddelci: Ljubljana, Prešernova

ulica št. 4. — Telefon št. 409

Podružnici: Maribor, Barvanova ulica

št. 1. — Celje, Aleksandrova cesta.

Račun pri poštnem črt. zaveza: Ljubljana št. 11.843 — Praha čisto 78.180. Wien, Nr. 105.241.

Ljubljana, 12. julija.

Naša brezlična služba nam javlja nadse razveseljevo novico, da je bila noč podpisana angleško-francoska pogodba za odplačilo vojnih dolgov Francije. Oba finančna ministra sta se sporazumela tekoma par ur. Gospod Caillaux je šel ob 1. popoldne z aeroplanom prispel v London, ob 7. zvečer pa je bil sporazum gotov. Že več dni se trdovratno širi vest, da bo Anglija dovolila Franciji ugodnost, katere ji Amerika ni hotela priznati, to se pravi, da se bo pri plačevanju francoskih dolgov upoštevala ne samo plačilna zmožnost Francije sploh, marveč se bo posebej oziralo na to, ali Nemčija izpolnjuje svoje reparacijske obveznosti napram francoski republiki ali ne. Že naše nedeljsko poročilo iz Pariza je povdarjalo, da je po picli večini 22 glasov, ki jih je v soboto zjutraj dosegel v francoski posilanski zbornici Briand-Caillauxov kabinet, odvsnja nadaljna usoda desete Briandove vlade od Caillauxovega uspeha ali neuspeha v Londonu. Dejstvo, da je prišlo v Londonu tako hitro do sporazuma, se more tolmačiti edino na ta način, da je Caillaux dosegel pri Churchillju varstveno klavzulo glede zveze med nemškimi reparacijami in odplačevanjem francoskega medvojne dolga. Besedilo pogodbe zvezo jutri. Če se izkaže up vseli prijateljev Francije kot pravičen in varstveno klavzulo zares stoji v pogodbi, tedaj se bo mogel Caillaux s svetlim čelom in mirne duše pokazati pred parlamentom.

Sobotna zaupnica je šele prva in zelo pohlevna Caillauxova zmaga. Takoj po glasuvanju je namreč vložil finančni minister predlog za uvedbo finančne diktature v Franciji, ali, kakor se temu skromneje pravi, pooblastila vladi, da ukrene vse korake, ki so potrebni za stabilizacijo franka in za ohranjanje ravnotežja v proračunu. Takoj po narodnem prazniku 14. julija pride Caillauxova zahteva, ki sedaj o njej razpravljajo finančni odsek, še pred zbornični plenim in tu se bo bila končna odločilna bitka za sanacijo francoskih financ po načrtu sarthskega senatorja. Če si je priboril Caillaux večino v parlamentu v soboto sprico novega padca franka, ko je dosegel funt sterling višino 193 francoskih frankov, a ni moglo nove ministristvo beležiti še prav nobenega uspeha, je danes tem bolj upravičen up, da bo parlament dovolil vladi zahtevano polnomočja, da se bo picla večina od sobote pomnožila do četrtega in da se bodo strnili okrog vlade zlasti tisti poslanci, ki so oni teden še kolebali.

Posebno je upravičena nada, da skupina Louisa Marina in pristaši republikanske demokratske unije, ki so v soboto pomešali 60 svojih glasov med socialiste in komuniste, ne bodo več vztrajali v borbi proti vladi. Dosedanja debata v burbonski palači je pokazala, da si danes stojita v Franciji nasproti samo dva resna načrta za sanacijo težko bolnih financ. Eden je načrt finančnih izvedencev, ki ga je v glavnih točkah prisvojila vlada. Ta načrt zahteva takojšnja sredstva s pomočjo posrednih davkov, zboljšanje valute potom notranjih reform in zunanjih kreditov, do katerih se da priti le s hitro ureditvijo vprašanja medzaveznih dolgov in monetarno stabilizacijo, ki bi pozneje privedla do končne stabilizacije. Kdor hoče, da se Francija reši z lastnimi sredstvi, brez zunanje pomoči, brez inozemskih kreditov, tisti mora imeti za tako pot točen in jasn načrt. Takega načrta pa ni znal doprinesiti niti Marin, niti Bokanowski in tudi ne Tardieu, ki sicer neprestano govori o pogumu, borbenosti in novih, doslej neznanih metodah v boju za sanacijo, na konkretno vprašanje pa ni vedel odgovoriti drugega, kakor da se strinja z Bokanowskim. To ni posebno priporočilo za bodočega diktatorja Francije, kakršnega so nekateri že videli v g. Tardieuju.

Ostane tedaj samo še socialistični načrt, ki ga je s svojo znano, blestečo zgovornostjo in s precejšnjim uspehom razložil Leon Blum: oddaja premoženja, davek na kapital. Caillaux je s svojim ogromnim stvarnim in tehničnim znanjem kaj hitro dokazal, da vodi socialistična pot najprej v inflacijo, nato pa v temo negotovosti in usodnih nevarnosti za republiko in demokracijo. Zbornica je s 121 glasovi večine odklonila socialistično metodo.

Parlament je torej izbral načrt finančnih izvedencev in Caillauxa. Na tej poti mora vztrajati in omogočiti vladi, da izvede svojo zamisel do konca. Sleherno kunktatorstvo in otvarjanje novih kriz more samo škoditi francoski ljudovladi, ki ima dovolj lepih besed in strankarskega boja in jo žela po energičnih, krepkih delih.

Rovarenje alzaških avtonomistov

Pariz, 12. julija (brež.) Voditelj alzaško-lorenskega gibanja za dosego avtonomije, Ricklin, je napovedal, da se bo Alzacija-Lorena kot narodna manjšina obrnila do Društva narodov, ako Francija ne ugodí njenim zahtevam po avtonomiji.

Situacija postaja vedno bolj komplicirana

Prepir za ministra Nikića. — Radić kliče na odgovor tudi dr. Šuperino. — Nezaupanje napram Puclju. — Radikali smatrajo, da je izločitev Radića predpogoj rešitve krize. — Pašićevi pogledi na politično situacijo.

Beograd, 12. julija p. Skrbni radi položaj v Vojvodini odvrtačo pozornost od političnih dogodkov. Danes je povrh pravoslavni praznik Petra in Pavla ter je tudi skupščina povsem prazna. Zjutraj so se vrnili iz Prage ministri Trifunović, Sršić in Šuperina. Popoldne je g. Trifunović konfiriral z min. predsednikom g. Uzunovićem, katerega je obvestil o stališču g. Pašića napram sedanji situaciji. Zatrjuje se, da smatra Pašić položaj nevzdržen, ako se korenito ne razčisti vprašanje lojalnosti St. Radića.

Situacija je slejkoprej kritična. Vprašanje dr. Nikića postaja vedno bolj težavno. Radićevi vedno odločnejše tirajo njegovo demisijo, povdarjajoč aburdnost položaja, da bi morali izkazovati zaupanje vladi in s tem tudi ministru, ki so ga po izjavah St. Radića zato izključili iz stranke, ker dela proti državnim interesom in ker je zagrešil take stvari, da spada pod obtožbo. Zato se pri njih vedno bolj pojavlja alternativa, da bo moral iti Nikić ali pa cela Uzunovićeva vlada. Nasprotno pa radikali izjavljajo, da so radićevci z izključitvijo Nikića izgubili pravico odločevati o njegovi usodi. Posebno se zavzema zanj skupina ministra Maksimovića, ki absolutno zahteva, da dr. Nikić ostane v vladi, ker upa, da bo z njim še bolj zrušila avtoriteto St. Radića v HSS sami in mu odvedla iz kluba čim več pristavev. To delajo, kakor sami izjavljajo, da bi prekinili absurdno situacijo, da bi Radić, zlorabljal svoje avdienco, užival blagodat vlade, med ljudstvom pa bi se obnašal kot največji opozicionalec. Značilno je, da se med člani HSS pojavljajo tudi nasprotja proti drugim ministrom HSS. Govori se, da se dr. Krajač nahaja pred demisijo in se politični krogi čudijo, da že davno ni dal ostavke, ko se šef njegove lastne stranke iz njega javno norce brije. ... Izvenparlamentarno vodstvo Radićeve stranke, posebno Maček in Predavec ter Pavle Radić, ki je svoj čas postal žrtve intrig lastnih ljudi, udijo energično kampanjo proti dr. Šuperini ter se je pojavilo veliko nezaupanje napram g. Puclju, katerega tovariš Prepeluh je bil od Nikića vabljen na konferenco. Po naročilu St. Radića je Pavle Radić pozval dr. Šuperino, da pojasni, kakšno stališče bo zavzel po izključitvi dr. Nikića. Minister Šuperina, radi odsotnosti v Pragi, namreč ni podpisal sklepa o izključitvi. Pavle Radić je dr. Šuperino pozval na odgovor

tudi radi njegovega poseta pri Pašiću, ob kateri priliki je Šuperina baje naglašal nezadovoljstvo radi diktatorskega stališča St. Radića in njegovem nestrinjanju z odločitvijo kluba o izključitvi dr. Nikića. Govori se, da je dr. Šuperina rekel, da bo radi tega izvajal konsekvence in sam izstopil iz HSS. Dr. Šuperina je nocoj dejal novinarjem, da glede izključitve dr. Nikića ne more še ničesar izjaviti, ker še ni dobro informiran.

Prepir med beograjskimi radikali še vedno traja. Pašić je sporočil, da se po nobeni ceni ne sme v Beogradu cepiti stranka. Ako se to zgodi, bodo krivci izključeni iz NRS. Vseled tega se je v predsedništvu glavnega odbora radikalne stranke pojavila misel, da bi se spor med Božo Maksimovićem in Božićem rešil tako, da bi kaka tretja nevtalna osebnost prevzela kandidaturu radikalne stranke za župana v Beogradu.

Olomouc, 11. julija. re. Vaš poročevalec se je danes informiral pri ministrih, ki so pred odhodom iz Prage v Olomouc obiskali v Karlovih Varyh Nikolo Pašića, o njegovem zdravju. Ministri so zatrjevali, da so vzemirajoče vesti o Pašićevem zdravju popolnoma iz trte izvite, ker je Pašićovo bolezensko stanje povsem normalno. Pašiću se samo obnavlja mrlica, medtem ko se zlatenica redno boljša. Na vprašanje glede politične situacije so ministri določno odgovorili le to, da je absolutno nemogoče vsako sodelovanje z Radićem in da se mora kriza le s tega vidika reševati. Ministrom pa se je baš radi krize silno mudilo domov, tako da so zapustili Olomouc že v noči od sobote na nedeljo in krenili preko Dunaja v domovino. Pri nedeljskih slavnostih je ostal v Olomouci poslanik Nešić z generalom Nenadovićem. Tudi poslanik Šeba in češki ministri so že po noči odpotovali iz Olomouca.

Beograd, 12. julija. r. Stjepan Radić je na Bledu napovedal, da bo dr. Nikić izročen korupcijskemu odboru, ker je material protijemu »ozbiljan«. Kakor je »Politika« informirana iz Zagreba, je Pavle Radić res to dni začel ta material zbirati. Toda medtem so radikali radićevcem sporočili, da bi anketa proti dr. Nikiću bila neugodna, ker bi zadela tudi večje število narodnih poslancev iz Bosne, in to baš onih, ki niso Pašićevi simpatizerji. V delu vladne večine bi torej nastala zmeda, ako bi radićevci kot zavezniki pokrenili vprašanje, ki bi lahko škodovalo ugledu poslancev in ministrov iz Bosne.

Katastrofa v Vojvodini neizogibna?

Poplave vedno groznejše. — Vode vedno bolj naraščajo, a deževje traja. — Obupna situacija ob nasipih. — Prebivalstvo je obupano.

Beograd, 12. julija p. Veliko deževje v Avstriji, na Madžarskem, v Baranji in Bački je povzročilo nove težke poplave. Poročila iz Avstrije javljajo, da je Dunav zopet narasel tako, da preti našim krajem ogromna nevarnost. Ako se v zadnjem trenutku situacija ne preokrene, je katastrofa, ki grozi našim najbogatejšim krajem v Baranji in Bački neizogibna. Posebno velika nevarnost je radi tega, ker madžarski nasipi in bregovi niso zavarovani, tako da se bo voda na Madžarskem razlila in prišla tudi v naše kraje. Ako se to zgodi, bodo upropaščena ogromna polja z dozorelim žitom. Min. predsednik Uzunović je nocoj izjavil vašemu dopisniku, da je bila grozeča situacija v Vojvodini edini predmet njegove brige in da ni ničesar drugega delal. Nasipi ob Dunavu so že prej bili zelo načrti, vendar se je mislilo, da bodo vzdržali, ako ne bo prišla večja voda. Sedaj pa javlja jo o novem ogromnem valavu vode in je velika nevarnost, da se nasipi porušijo. Največja nevarnost se pričakuje nocoj. Ako nasipi popuste, bo škoda neizmerna. Poljedelski minister Pucll, prometni minister Jovanović, vojni minister Dušan Trifunović in en delegat ministra za notranje stvari so nocoj odpotovali z vlakom v Sombor in okolico v spremstvu višjih oficirjev ter strokovnjakov prometnega in poljedelskega ministristva, da na licu mesta organizirajo najpotrebnejše, da se ne porušijo nasipi. Popoldne je bila v Somboru konferenca pomočnika poljedelskega ministra Basarića z zastopniki vseh vodnih zadrug o ukrepih, ki so potrebni za zaščito nasipov. Na žalost ni na razpolago dovolj primernega zemljišča, na katerem bi se mogli graditi nasipi, ker je največji del dobrega zemljišča voda že odnesla. Ljudstvo je obupano. Kar je najbolj žalostno, je to, da ljudi ni mogoče priznati na kuluk, ker vsak gleda, da najprej reši svojo hišo. Morala je strašno padla vsled strahot vode, ki vsak trenutek prihaja v velikih množinah. Po dosedanjih poročilih vo-

da neprestano narašča in je že preokarila katastrofalno višino iz leta 1888. Minister Pucll je izjavil v razgovoru z vašim dopisnikom, da se sedaj ukrepajo poslednji koraki, da se prepreči katastrofa. Največja težava je v tem, da je vreme dalje deževno in da so noči hladne tako, da ne more dozoreti ono žito, ki je v nepopolavljenih krajih. Nepopolavljeni krajevi je v vsej državi zelo malo. Radi dežja in slabih noči se žito ne more rešiti in ako v par dneh ne preneha deževati, je velika nevarnost za vso našo letino. Po zadnjih brzojavkah, ki jih je prejelo poljedelsko ministristvo, je stanje v poplavljenih krajih obupno. Dunav je od večeraj na dan narasel za 1,34 m. Poleg Dunava sta narasli tudi Sava in Drava. Le Tisa je nekoliko padla. V Beogradu se je osnoval odbor za pomoč poplavljenim. Min. predsednik si je zvečer dal predložiti tudi vremenska poročila, ki ne prinašajo ničesar tolažilnega. Očividno depimiran je g. Uzunović izjavil vašemu dopisniku: »Žal ni nič trahice nam. Stanje je nevarno, ako ne preneha deževati.«

Osiček, 13. julija ob 1. ponoči. d. Veliki župan javlja, da je opasnost vedno večja. Stanje Dunava je ponoči zopet na isti višini kot je bilo dne 1. julija. Položaj je silno resen, vendar ni še popolnoma brezupen. Voda polagoma še vedno narašča. Ako poraste Dunav še za 40 do 45 centimetrov, more nastopiti katastrofa, ker je notem izključeno, da bi že itak pokvarjeni nasipi vzdržali strašen pritisk narastle rekel. Čeprav je prebivalstvo obupano, vendar napenja poslednje sile, da morda le še prepreči katastrofo.

Poročilo kralju o vsesokolskem zletu

Beograd, 12. julija. p. Admiral Prica je odpotoval na Bled, da poroča kralju o poteku vsesokolskih slavnosti v Pragi.

Misijska ministra Ninčiča na Bledu

Likvidacija črnogorskega dinastičnega vprašanja. — Eliminiranje Stjepana Radića iz politike. — Princ Peter Petrović na Bledu. — Ponovne avdijske v Suvoboru.

Bled, 12. julija, d. Včeraj popoldne je prispel iz Beograda zunanji minister dr. Ninčič s svojo rodbino na Bled, kjer se je nastanil v vili »Epos« hotela Petran. Ob pol petih popoldne je kralj sprejel ministra Ninčiča v dveurni avdijski.

Ze dopoldne se je pripeljal s tržaškim brzovlakom sin bivšega črnogorskega kralja Nikole princ Peter Petrović Nje-guš s soprogo ter italijanskim profesorjem Gervinijem, ki nastopa kot princjev osebni tajnik. Princ se je s svojim spremstvom nastanil v hotelu Petran ter je imel opoldne daljši sestanek z beograjskim sodnikom g. Radolovićem. Med avdijsko ministru Ninčiča se je princ Peter javil v vili Suvobor ter se vpisal v avdijsko knjigo.

Danes dopoldne sta se sestala princ Peter in g. Ninčič. Ob 15.30 je bil princ Peter pozvan v dvor, kjer ga je kralj sprejel v dveurni avdijski. Istočasno je bil na dvoru tudi minister Ninčič. Princ Peter se je vrnil iz Suvobora očividno zelo zadovoljen. Za njim je bil ponovno pri kralju minister Ninčič.

Zvečer se je kralj sprehajal z g. Ninčičem ob jezeru po šetališču kraljice Marije spoštljivo pozdravljan od občinstva.

Ob 19. je minister Ninčič poslal princu Petru posetnico. Princ je bil odsoten. Ko se je vrnil s šetnje, je ob 20.30 odšel v vilo Epos, kjer se je zadržal pri gospodu Ninčiču dalj časa.

Minister Ninčič se jutri opoldne vrača v Beograd, odkoder se vrne čez nekaj dni na daljši dopust. V to svrho je zadržal stanovanje v vili Epos.

Beograd, 12. julija. p. O pomenu Ninčičevega odhoda na Bled krožijo razne

verzije. Istočasna navzočnost zastopnika bivše črnogorske dinastije na Bledu dokazuje, da gre m. dr. tudi za likvidacijo sporov med našo državo in to dinastijo, odnosno za rešitev materialnih vprašanj, ki so s tem v zvezi. Ker je bivša dinastija se odločila rezignirati na vse svoje politične aspiracije, se smatra, da ureditev materialnih vprašanj ne bo več težka. Pred daljšim časom je bil že izdelan tozadevni načrt, ki je bil od obeh strani načelno odobren. Avdijska princa Petra in njegove konference z g. Ninčičem dokazujejo, da so pogajanja tik pred oficijelnim zaključkom.

Kot sigurno pa se smatra tudi to, da je g. Ninčič imel nalogo predočiti kralju težave sedanje politične situacije ter vladarja informirati o stališču, ki ga zavzemajo po zagrebški seji HSS in po Radićevi avdijski, radikalni člani vlade. Pred odhodom na Bled je dr. Ninčič dolgo konfiriral z min. predsednikom Uzunovićem, notranjim ministrom Maksimovićem in Lazo Markovićem. V zvezi s to konferenco se govori, da ima dr. Ninčič misijo predočiti kralju potrebo očuvanja sedanje konstelacije, kar bi bilo po mnenju vodilnih radikalnih krogov mogoče le, ako se Stjepan Radić izloči iz javnega življenja. To stališče je bilo, kakor se trdi, sporočeno tudi Stjepanu Radiću preko nečaka Pavla, dr. Ninčič pa ga podrobno razložil kralju. Vladni krogi smatrajo za glavno nalogo, ukreniti vse, da se Stjepan Radić eliminira s političnega polja in da se onemogoči vsak njegov vpliv. Trdi se, da bodo takoj po dr. Ninčičevem povratku v Beograd storjeni oni ukrepi, ki jih izziva zadržanje Radićevega kluba.

Sporazum v Londonu dosežen

Druga Caillauxova zmaga

Snoči je bila v Londonu podpisana pogodba glede odplačevanja francoskih vojnih dolgov. — Caillaux ostane v Londonu do četrtega.

London, 12. julija (brež.) Ob 1. uri popoldne je prispel semkaj z letalom francoski finančni minister Caillaux, ki se je v spremstvu francoskega veleposlanika podal takoj v palačo zakladnega ministristva.

London, 12. julija (brež.) Uradno se objavlja, da je bil na današnjem sestanku med Caillauxom in Churchillom dosežen v vseh točkah popoln sporazum glede odplačevanja francoskih voj-

nih dolgov Angliji. Pogodbo sta podpisala v imenu svojih vlad oba finančna ministra. Vsebina pogodbe se objavi jutri. Sporazum je je dosegel zelo hitro in je bil ob 7. zvečer že podpisan.

Pariz, 12. junija (brež.) Sporazum v Londonu je dosežen. Radi važne politične debate v spodnji zbornici je prošil zakl. minister Churchill Caillauxa, naj ostane par dni v Londonu. Caillaux se vrne v Pariz šele v četrtek.

Rudarska stavka in industrijska kriza

Pasivnost angleške trgovinske bilance. — Razmerje med Londonom in Moskvjo še vedno napeto.

London, 12. julija (brež.) Trgovinsko ministristvo je izdalo poročilo o vplivu rudarske stavke na trgovino. Izvoz je znašal v mesecu juniju tega leta okrog 50 milijonov funtov kar pomenja nazadovanje napram istemu mesecu lanskega leta za 8,750.000 funtov. Uvoz je dosegel v juniju t. l. 97 in pol milijonov funtov in je nazadoval napram isti dobi leta 1925. za okrog 13 in pol milijonov. Tekom šestih mesecev tega leta je znašal uvoz 338 milijonov funtov in je bil v primeri z isto dobo leta 1925. za 54 milijonov manjši. Uvoz je znašal prvih šest mesecev t. l. 612 in pol milijonov funtov kar pomenja nazadovanje napram isti dobi preteklega leta za celih 75 milijonov.

Izvoz se je zvečal v prvi polovici meseca junija za 4 milijone funtov, uvoz pa za 16 milijonov.

Kakor je razvidno iz podanih števil, je angleška trgovinska bilanca za prvih šest mesecev izredno visoko pasivna, to je za

celih 274 milijonov funtov, ali okroglo za 7 milijard dinarjev. Angleška industrija je v veliki krizi in ne more radi velikih socialnih sporov uspešno konkurirati z inozemstvom.

Sedanje težko gospodarsko stanje Anglije je v veliki meri pripomoglo, da je bil sporazum z Francijo o konsolidaciji vojnih dolgov v Angliji tako hitro sklenjen. Anglija se pač zaveda, da je ozdravljenje gospodarskih razmer prvi pogoj za ublažitev angleške gospodarske krize in njene ogromne brezposelnosti.

London, 12. julija (brež.) Stavkujoči rudarji so zopet prejeli iz Rusije 36.000 funtov.

London, 12. julija (brež.) Spodnja zbornica bo v kratkem razpravljala o boljševiški propagandi v Indiji.

Moskva, 12. julija (brež.) Vlada je sklenila poslati Krasina v London, da z novimi pogajanjmi odstrani napetost med Anglijo in Rusijo.

Pred resnim sporom med Rumunijo in Bolgarijo?

Pariz, 12. julija (brež.) »Petit Parisien« poroča, da so rumunske čete v globini osmih kilometrov vdrele na bolgarsko ozemlje in pomorile 120 prebivalcev. Bolgarski komitashi so napadli rumunsko vas, ali so bili odbiti. Rumuni so vjeli 27 Bolgarov, ki jih je prebivalstvo linčalo. Rumunija namerava baje prekiniti diplomatske odnose z Bolgarijo. Potrdilo teh vesti še manjka.

Pariz, 12. julija (brež.) Listi poročajo, da se je radi incidenta na rumunsko-bolgarski meji med rumunskimi rednimi četami in bolgarskimi četami bati resnih diplomatskih zapletljajev. (O incidentu smo poročali že v nedeljski številki. Ured.)

Katehetom ustavljene plače

Veronauk bodo podučevali prosvetni učitelji.

Beograd, 12. julija. p. V smislu finančnega zakona in proračuna je finančni minister odločil, da se ustavijo vsem veroučiteljem na osnovnih šolah, ki niso kot stalni kateheti državni nameščenci plače. Verouk naj v bodoče učijo prosvetni učitelji vsak v svojem razredu.

Pričetek velikega komunističnega procesa v Budimpešti

Budimpešta 12. julija s. Danes se je pričela pred tujakšnim kazenskim sodiščem razprava proti bivšemu ljudskemu komisarju Rakossyju in 54 tovarših. Rakossy je svoječasno pobegnil v Rusijo ter se pozneje vrnil s pomorenim potnim listom v Budimpešto, kjer je hotel agitirati v interesu diktature proletarijata. Med obtoženci je tudi Karl Öry, ki je organiziral na Dunaju komunistično agitacijsko šolo, na kateri je po obtožnici pod psevdonimom predaval tudi Bela Kun.

Današnja razprava se je pričela z incidentom, ker obtoženi Öry ni hotel odgovarjati na vprašanja, ki bi lahko obtežila posamezne osebe. Končno je bil obsojen na disciplinarno kazeno. Na vprašanje predsednika, kdo je imel na Dunaju v prostorih izvestnega židovskega društva komunističen kongres, je odgovoril Öry, da je bil to Bela Kun. Obtoženec navaja, da je prišel na Madžarsko z namenom, da zopet organizira komunistično stranko.

Jugoslovenske slavnosti v Olomouci

Olomouc, 11. julija

Češkoslovaško - jugoslovensko bratstvo je ob nepozabnih sokolskih dneh napravilo ogromen smek v bodočnosti. Tisoči Jugoslovenov, ki so bili v Pragi in stotisoči Čehoslovakov, ki so videli našo ljubav, so stopili v vrste novih bojevnikov. Zvestoba za zvestobo! Zadnji dnevi to nerazdružno vzajemnost poglobljajo tako, kot more zvezati le sotrpljenje trpečih na fronti. In temu silnemu vtisu potrebe naložega skupnega delovanja se ne bodo mogli v bodoče izogniti tudi naši vladni krogi. Naši ministri so se po zletih dneh napotili po Češkoslovaški, da obiščejo grobišča Jugoslovenov, ki so v masah umirali pod Avstrijo po taborih gladi in trpinčenja. Takih naših grobov cenijo v Češkoslovaški na 16.000, katere so začeli sedaj koncentrirati v Pragi. V Jindřichovicih, na Falknovskem (nemško ozemlje) v Olomouci in Trenčnu.

O ganljivi slovesnosti prenosu ostanov naših grobov v grobnico na praškem pokopališču smo že poročali. Minuli petek pa so odkrili mavzolej naših grobov v Jindřichovicih, kjer je umelo visoko v gorah okoli 2500 naših trpinov, katere so tam Avstrijci dobesedno izstradali. Praški stavbenik Fenzl je daroval grobnico, vredno okoli 300.000 čeških kron. Ob ganljivi slovesnosti so položili v petek v to monumentalno kosičino ostanke naših trpinov v navzočnosti ministra Miše Trifunovića in inspektorja jugoslovenskih grobov na Češkoslovaškem prote Crvenčanina. V Jindřichovicih je bilo največ internirancev iz Srbije.

V soboto zjutraj pa se je odpravila vsa jugoslovenska vladna delegacija, oba ministra Trifunovića, dr. Sršić, dr. Superina, praški poslanik Ljuba Nešić z vsem osebnim poslatstvom in konzulata, češka vladna delegacija, ministri dr. Slavik in dr. Girs, zastopniki lig iz Češkoslovaške in Jugoslovijske, številni novinarji in nebroj prijateljev Jugoslovenov s posebnim brzovalnikom v Olomouc k odkritju tamošnjega mavzoleja jugoslovenskih žrtv.

Slavnosti v Olomouci so bile veličastne in so bile vnovič dokumentalne popolno harmonijo dveh bratskih narodov. Za v Pragi se je zbralo ob slovesu številno občinstvo, ki se je ob sviranju vojaške godbe z vso iskrenostjo poslavljalo od nas.

Na peronu je stala tudi častna četa češkoslovaške vojske. V Olomouci pa nas je sprejela nepregledna množica naroda. Župan dr. Fišer je imel ognjevit nagovor, vojaška godba pa je zaigrala dve himni. Poleg navedenih pa je prisel v Olomouc tudi poslanik Jan Šeba iz Beograda, generala Nenadović in Cvetković, večje število drugih naših višjih oficirjev, starosta JSS dr. Gangl s štirimi drugimi člani starešinstva, za ljubljansko jugoslovensko-češkoslovaško ligo ravnatelj Pustoslemšek in prof. dr. Lah, za mariborsko ligo B. Borko in dr. Reisman. Zvezo ženskih narodnih društev v Beogradu je zastopala gospa Zlata Kovčević. Iz Kragujevca je prisel tamošnji župan Vojislav Kalanović. Iz Prage je došlo veliko zastopstvo članov lige pod vodstvom podpredsednika dr. Koutského, dr. Procházke in dr. Ripke. Na kolodvoru je govoril še predstavnik lige v Olomouci, polkovnik Sklenar, nakar se je zahvalil ministru Miši Trifunoviću. Z avtomobili so se gostje odpeljali v mesto in popoldne na pokopališče, kjer jih je pričakovalo že nebroj meščanov in okoliškega ljudstva.

Okrog grobnice so imele častno stražo močne čete vojaštva, pešcev, konjenice, celotnega oficirskega zbora in Sokola. Češki pravoslavni škof Gorazd je opravil krstvene obrede, prota Crvenčanin pa je spregovoril o velikem moralnem pomenu izredne slovesnosti. Pevski zbor je krasno odpele opelo, nakar je ob solnčnem žaru priletel iz višine aeroplan, ki je spustil na krsto zbranih kosti venec češkoslovaške armade s trikotlori. Bil je to nepopisen čustven trenutek, ki je zvrtil ljudem solze v oči. Kmalu nato je zakrožila čez njivo mrtvih še eskadrila petih aeroplanov. Veliko krsto, povito v jugoslovensko zastavo, so položili na lafeto, za katero se je vil številni sprevod, na čelu s češko in jugoslovensko vlado, po dolgi poti v mesto in skozi ulice v zadnje parka, kjer je pritrjevala olomouška JČ liga postavila krasen mavzolej, katerega sliko je »Jutro« že objavilo predzadnji nedeljo. Po ulicah so gorele luči in tudi okna je občinstvo razsvetlilo, raz hiš pa so plapolale slovenske zastave. Ob stenah je bil povsod gost špalir občinstva tako, da je temu tragičnemu sprevodu prisostvovalo gotovo nad 10.000 ljudi. V samemem zabijanju pred mavzolejem so položili krsto na oder, nad katerim so duhtele cvetoče lile. V ozadiju so se pričeli grmadi tisti temni oblaki, ki so se poostriili resnost trenotika ob združenju čeških in jugoslovenskih src pri krsti tisočev predprejratnih žrtv za svobodo. Sledili so govori škofa Gorazda in predsednika lige, polkovnika Sklenara, nakar je slavnost za nekaj časa pretrgala silna nevihta med grmečim v bliskov. V neposredni bližini mavzoleja je celo udarila strela v drevo in omračila 64letnega vpočenja. Ob nalivu se je morala ta savnost končati z govori olomouškega župana dr. Fišerja, ministra dr. Slavika, Miše Trifunovića in generala Podhajskega.

Po tej slavnosti je bila reocipija v krasnem zvonovinskem magistratu, kjer so v starinski dvorani iz XVI. stoletja spregovorili župan dr. Fišer in minister dr. Sršić, nakar je župan udeležence pozval. Ob 20. uri je bila svečana akademija v gledališču s himnami, pevskimi točkami in globokim govorom majorja Krištofa o nalogah naše vzajemnosti. Odšli so novo sklad bo prote Crvenčanina »Opelo«, katerega je izvajalo pevsko društvo »Zerotin«. Nastopili je tudi g. Arhipov, bivši član gledališča v Mariboru in Splitu. Po gledališču pa je bil v veliki dvorani Narodnega doma banke, katerega se je udeležilo poleg gostov tudi mnogostevilno odlično meščanstvo in

razni zastopniki iz province. Na tem večeru je bilo izrečenih več iskrenih in pomembnih govorov, ki jih je pričel minister dr. Slavik ob burnem aplavzu v slovaščini. Govorili so še predsednik lige polkovnik Sklenar, minister dr. Superina, ki je naglasil važnost unifikacijskega dela pri Čehoslovakah in Jugoslovenih (!), župan dr. Fišer, minister Miša Trifunović, ki je ob viharjem navdušenju sporočil, da je kralj Aleksander podelil v znak priznanja in hvaležnosti za veliko požrtvovalnost in pietetu napram Jugoslovenom

visoko odlikovanje Pragi in Olomouci.

Po stari jugoslovenski navadi sta se nato ministri Miša Trifunović in župan dr. Fišer poljubila, vojaška godba pa je zaigrala »Naprej zastave slave!«

Imenoma neoficijalne naše javnosti, jugoslovenskih lig je spregovoril podpredsednik JČ lige dr. Reisman iz Maribora, ki je med drugim povdaril, da je olomouška liga dosegla baš danes za svoje veliko požrtvovalno delo skoro polno zadoščenje, kajti v žalostnem sprevodu je korakal tudi

slovenski kmet, oče edinega sina,

ki je mogel priti šele sedaj na pogreb svojega, med vojno v Olomouci pokopanega sina. Solze tega hvaležnega slovenskega očeta so najlepši dokaz uspešnega delovanja lige v Olomouci. Iskren slovenski večer so izpolnili z govori čez polnoč še razni drugi odlični javni in kulturni delavci.

V nedežjo dopoldne so izvršili še posvetitev kapele spomenika Padlim junakom in vložili dokumentarno listino v grob mavzoleja. Krsto so pokrivali številni, res krasni venci s slovenskimi trikotlorami, med njimi tudi mesta Ljubljane.

Olomouški dnevniki so prinesli danes vsi daljše članke o slovesnosti in tople pozdrave jugoslovenskim gostom. Olomouc, še pred 8 leti nemška trdnjava, zavzema sedaj odlično mesto med slovenskimi kulturnimi centri.

Dr. A. R.

Po vsesokolskem zletu

(Razgovor našega posebnega poročevalca s starost JSS, E. Ganglom.)

Olomouc, 11. julija

Danes, po končanih slavnostih odkritja mavzoleja jugoslovenskim žrtvam v Olomouci, se je povrnilo z nočnim brzovalnikom v domovino tudi starešinstvo Jugoslovenskega sokolskega saveza. Popoldne se je vršila na stadionu Sokola še narodna pobratimska svečanost Sokola in češke vojske, kateri je prisostvovalo starešinstvo JSS, poslanik Ljuba Nešić, general Nenadović, vojni ataše pri jugoslovenskem poslatstvu v Pragi in delegacije JČ lige. Češka vojska je s programom izkazala posebno pozornost jugoslovenskim gostom in so vojaki na zletišču ob frenetičnem aplavzu med korokanjem peli jugoslovensko pesem »U boj«. Našim ljudem je posebno ugajala tudi hanaška svatba v pestrih narodnih nošah.

Ob tej priliki se je »Jutro« posebnim poročevalcem, ki je prisel po sokolskih dneh iz Prage tudi na svečanost v Olomouc, razgovarjal s starost JSS dr. Engelbertom Ganglom o vsesokolskem zletu v Pragi. Iz razgovora s starino na polju sokolskega dela navajamo med drugim sledeče konstatcije:

»Jugoslovenski Sokoli smo v vsakem oziru zadovoljni z uspehom tega grandioznega dela, ki so ga zahtevali veliki sokolski dnevi. Praga je skupno s Češko obco sokolsko izkazala nam Jugoslovenom v najvišji meri svojo gostoljubnost in bratstvo, ki je prešlo češkoslovaškim Sokolom že v meso in kri. Naši ljudje so se vračali v notranjo harmonijo po dneh polnih dela, v katerih so bili ves čas skrajno napeti in zaposleni, kratki prosti čas pa so izrabili za razširjenje dušnega obzora, z ogledovanjem krasot in zgodovinskih znamenitosti zlate Prage. Obiskovali so tudi koncerte, gledališča, muzeje. Vsi so se vzornost in dokazali potrebno sokolsko disciplino. Praga nam je oskrbeli dovolj snažnih prenočišč po šolah, kjer so dobivali bratje in sestre tudi poceni zajutrek in večerjo. Obe dovali so prosto po restavracijah tudi za nizko ceno.

Moralnega uspeha tega zleta za Jugoslovene pa sedaj še ne morem v polnem obsegu presoditi. Gotovo se je utrdila pri naših ljudeh samozavest ob pogledu na dejansko slovensko vzajemno sodelovanje. Obžalujemo seve, da začasno Poljaki še niso sodelovali, vendar je ta dogodek le prehodnega značaja, kakor tudi odsotnost Bolgarov in Hrvatov-separativistov. Moramo pač še malo počakati, da naše smoteno delo dozori in neizogibno pripelje vse Sokole v eno falango. Kakor je bil zlet leta 1920 še bolj odsevanje zunanjega navdušenja iz poprevratnih časov, tako je pokazal letošnji notranjo resnost in golo smotrenost v sokolskih vrstah.

Kakšne dimenzije po obsegu in vsebini bo zavzel prihodnji zlet, je danes še težko ugotoviti. Vsekakor bo presegal letošnjega, ker je Sokolstvo v svojem razvoju in notranji sili neiztrpno. Prepričan sem, da je vsak češki in jugoslovenski Sokol, ki je bil v Pragi, prinesel k uspehu to, kar ima v sebi fizično in moralno najboljšega. Zato je bil zlet kulminacija materialne in moralne moči in lepote Tyršove ideje.

Sokolstvo mora nadaljevati s stiki med Čehi, ki jih ima že 60 let, in nas Sokole je vesel, da se je vršil v Pragi istočasno z zletom tudi kongres JČ lig, ki bodo pritegnili k našemu delu nove širše kroge med Jugosloveni in Čehoslovaki, ki so in ostanejo naši naravnati, najbližji in najdaljši zavezniki, ker smo pač doslej že največ skupaj delali in pretrpeli.

Ogromen vds pa je napravil na vso našo in češkosl. javnost skupen nastop obeh armad, ki sta s tem ob navzočnosti obeh vlad odlično manifestirali tudi politično skupnost držav.

Posebno pozornost je posvečal jugoslovenskim Sokolom te dni tudi prezident Masaryk. Vprašal nas je, kako smo bili začo-

vojni z bivanjem v Pragi in pri tem v razgovoru s člani našega starešinstva povdaril, da dobiva slovenska vzajemnost realno lice samo na ta način, da gojimo osebnostne stike, ker pri tem prevzamemo drug od drugega to, kar je v nas dobrega in s tem skupno napredujemo. Sokolstvo je armada, je rekel Masaryk, na katero se lahko država absolutno zanese.

Udeležba našega naraščaja v Pragi pomeni še posebno moralno prireditev, ker bo postal iz njega gotovo nov plodovit kader Sokolstva v Jugoslaviji. Praški sokolski zlet pomeni sploh velik plus v našem nacionalnem življenju in sokolskem delu v Jugoslaviji. Ne smemo pa pri tem pozabiti naše železniške uprave, ki je naravnost vzorn in brezhibno izvedla odpravo osmih posebnih sokolskih vlakov doli od Niša in Mostarja v Prago. Vsi uradniki in vse prizadete direktorje so storiili v tem oziru več, kot je velevala dolžnost. Slišali ste sami, da so to našo ekspedicijo obduovali tudi priznani češki organizatorji, saj je podstarosta ČOS Stěpanek povdaril na banketu JČ lige, da je bila ta naša »vyprava historicka«. Izredno so nam bile naklonjene tudi češke železnice. Članstvo se je po večini vozilo v lepih vagonih II. razreda za ceno tretjega razreda od naših domačih postaj naprej in si s tem vsaj nekoliko olajšalo ogromne fizične napore, ki jih je zahteval zlet od slehernega člana in članice.

Dr. A. R.

Svetozar Pribičević v Kosovki Mitrovici

Beograd, 12. julija

Včeraj se je vršil v Kosovki Mitrovici impozanten zbor Svetozarja Pribičevića, na katerem je manifestirala mnogobrojna množica za politiko SDS. Veliko pozornost je tudi vzbudilo, da se je zbora udeležilo veliko število muslimanov. Tukajšnji listi priznavajo mogočnem vtis, ki ga je napravil Svetozar Pribičević na narod Kosovskega polja. V početku svojega govora je Svetozar Pribičević povdarjal, da potuje med narodom z namenom, da ustvari veliko stranok, ki bo zanesla v našo državo novega duha. Narod naš tudi čuje sam, kaže politične nazore ima on, da ga ne bo sodil po tem, kar drugi o njem govorijo. Baš v Kosovki Mitrovici je treba povedati, da je SDS proti vsaki verski stranki in zato tudi proti muslimankim. Vse verske stranke nas vračajo v srednji vek, a mi hočemo, da živimo v duhu nove dobe. Mi ne delamo politike kakor radikali, ki so danes za enega, drugi dan za drugega, danes za Pribičevića, jutri za Radića, enkrat za plemensko stranko, drugič proti njim, danes za verske stranke, jutri zopet proti njim. Ferat beg Draga je bil dober kot reševalec radikalnega režima, a kmalu nato so ga isti radikali vrgli v ječo radi veleizdaje. Radića so držali radi veleizdaje v zaporu, a so ga iz ječe posadili na ministrski stolec. Taka politika je cencarska, ne pa državna in narodna.

Svetozar Pribičević je končno izjavil, da se pripravljata velika in dolga kriza, ki ne more drugače končati, nego z razpisom novih volitev. Na poti od Sjenice do Novega Pazara — pravi Pribičević — se je, ko smo vozili mimo njega, podrl velik telegrafski drog, ki je bil popolnoma gnil, kar samo dokazuje, kakšna je državna uprava, ki pušča na daljini sto in sto kilometrov prepelele drogeve. Tako se bo od potresa javnega mišljenja, ki ga ustvarja v narodu naša akcija, zrušila današnja vlada in nespodobna državna uprava.

Ko sem videl v teh krajih, kaj vse počne državni aparat, kako on služi samo partiji, kako on gaji vse moralne in državne zakone, kako izkorišča, izsiljuje in zlorablja siromašne, ko sem zagledal to stanje brez pravice — postalo me je groza. Ta sistem prerasja radikalni tudi v druge kraje, kar služi za najuspešnejšo propagando proti Beogradu.

Pozivam merodajne faktorje, da nehalo s tem režimom v interesu same države, kateri dela ta režim smrtno pred celim kulturnim svetom.

Poleg Svetozarja Pribičevića je govoril na zboru še narodni poslanec Olgortije Božović, ki je tudi žel za svoja izvajanja burna pritrjevanja.

Politične beležke

Kako jih skrbje poplave...

Snoči smo prejeli od svojega beogradskega poročevalca skrajno vznemirajoče vesti o poplavi v Vojvodini, češ da preti katastrofa zadnjim nasipom. Takoj po polnoči smo radi tega napisali oficijelna »nadležstva« v Beogradu, o katerih je pred kratkim zahteval g. ministri predsednik Uzunović, da neprestano zasledujejo stanje poplav ter zbirajo material v svrhu takojšnje odprave. Klicali smo generalno direktorjo vođa, klicali ministristvo poljoprivrede, nato notranjih del, zahtevali katerikoli urad, ki ima v težkih časih nočno inspekcijsko službo. Dobili smo na svoje opetovane klice samo odgovor, da nihče »ne radi«. Ob pol 1 po polnoči se je naša skrb za usodo poplave celo telefonski dami v Beogradu tako čudna zdelo, da nas je vprašala ali menimo, da bodo radi nas v tako poznih urah uradovali. Mi smo odgovorili, da ne radi nas, pač pa radi velike nesreče, ki preti državi in smo dodali, da je v takih časih permanentna služba v prizadetih resortih povsod v Evropi običajna... Še posebna službena vna pa mora vladati v ministristvu g. Puclja, edina interurbana zveza tega ministristva za poljoprivredno in v o d e je namreč glasom izjave beogradske telefonske centrale — pokvarjena. Tej veliki skrb, ki jo vlada posveča poplavam se da primerjati le še vsota 5 milijonov Din kot pomoč za nesrečne poplavlence, katerih škoda gre v stotine in stotine milijonov. Videti je, da imamo na krutinu pravo seljaško vlado...

Klopotci v zagrebškem »Obzoru«

Zagrebaški »Obzor« priobčuje iz Ljubljane datiran dopis o ljubljanskim občin, ki je zanimiv zato, ker se po njem vidi, kako klopoteče ležajo po neljubljanskih listih ljubljanskega pilpogajca, kadar se jim cede sline po mestnem gerentstvu ali županstvu. »Obzor« lamentira čez sedanjost mestni gerentski svet in zato, ker se ni izgleda za nove volitve, a piše: »S tem (da ni volitev) se sprežava vsako uspešno delo v občini, ker komisarji nimajo pravice sklepati posojil, a še manj povišati občinske doklade, a brez denarja ne more občinska uprava naprej.« Ljubljani je krvavo potrebna velika električna »munjara« (elektrarna) na Savi, potrebne zgradbe za šole, potrebno razširjenje električne železnice in brezbroj drugih važnih stvari, a vse to se mora odložiti... Če pilpogajci nimajo drugih skrbi kot to, kako bi povišali davke, delali dolgeve, gradili sedaj nepotrebno elektrarno na Savi, kupili in povečali električno železnico itd., potem bi si tudi te lahko prihranili. Mesto da ležajo v »Obzoru« klopote, najraje še naprej dremlejo ali pa razkladajo svoje ob-

Ljubljanska železniška direkcija ogrožena

Za vzdrževanje rednega prometa potrebno osobe bo za celo tretjino reducirano. — 2000 železniških delavcev na ulici.

Beograd, 12. julija. p. Na merodajnem mestu se sicer demantirajo govorice o ukinitvi železniških direktij s pripombo, da gre v najskrajnejšem slučaju le za ukinitje njihovih ekonomskih oddelkov vsled centralizacije dobav pri generalni direktorji. Ta demanti odgovarja dejanskemu položaju. Zato pa je železniški obrat ogrožen na drug način. Izkazalo se je namreč, da so krediti za materialne in osebne izdatke pri železniških direktijah povsem nezadostni. Ministristvo saobračaja je že danes, ko se je proračunsko leto komaj pričelo, v najvišjih težkočah. Najhuje prizadeta je ljubljanska direkcija. Njen budžet za pomožno osobe strojne, prometne in gradbene stroje je reducirano tako, da je po mnenju strokovnjakov predvsem redno vzdrževanje prog v največji meri ogroženo. Ministristvo je te dni dobilo predstavitelj ljubljanske direktije, v kateri je rečeno, da bo postalo redno vzdrževanje sigurnega prometa v območju te direktije nemogoče, ako se ne napravi remediara. Ljubljanska direkcija bo že te dni morala odpušiti eno celo tretjino delavstva, v celotni 2000 ljudi, a pozneje

morda še več.

V ministristvu izjavljajo, da ne morejo pomagati. Skupščinska večina je budžet saobračaja tako reducirala, da na vseh koncih manjka sredstev. Pripravljeni so bili baje predlogi za naknadne kredite, toda ker je vlada odgodila Narodno skupščino je tudi ta nada bla po vodi.

V gospodarskih krogih se opaža vse večje razburjenje nad brezbriznostjo vlade glede najvažnejših gospodarskih vprašanj. Kar se tiče ljubljanske direktije pada še posebna odgovornost na slovenske radičevce in zlasti na ministra Puclja, ki so morali dobro vedeti, kako katastrofalne posledice bo imela redukcija kreditov za ljubljansko železniško direktijo, a niso ničesar storili, da to redukcijo preprečijo. Famosni predlog g. Puclja, naj začne država štediti pri svojih namestnicah s tem, da jim od najvišjega do najnižjega reducira plače, bo kakor izgleda doživel svoje prvo in še groznejšo uresničenje v Sloveniji, kjer bo vrženo nad 2000 delavcev s 1000 familijami na cesto, istočasno pa bo ves promet v naših krajih izložen največji opasnosti.

Iz večno nemirne Bolgarije

Odhod kralja Borisa v Pariz in Rim.

Solija, 12. julija. r. Nenadni odhod kralja Borisa, ki je v soboto popoldne inkognito v spremstvu svoje sestre Evdoksije odpotoval v Pariz, vzbuja vedno nove kombinacije o izpremembi na bolgarskem prestolu. Navzile službenim demantem se vzdržujejo verzije, da hoče možna struja postaviti princa Cirila za kralja. Z drugih strani pa se navaja, da se kralj Boris poda iz Pariza v Rim, da se seznanji z eno izmed italijanskih princov.

Vsestranski, posebno tudi gnotni vpliv italijanske politike na bolgarsko vlado, je od dne do dne očitnejši. Vlada razvija najostrejšo propagando proti Beogradu in Jugoslaviji. Vsi bolgarski listi beležijo govor prosvetnega ministra Najdenova, ki je na banketu profesorjev dejal: »V tem momentu so duhovno ujedinjeni vsi Bolgari, pa naj jih ločijo kakršnekoli politične granice.« Vlada Ljapčeva odkrito podpira makedonski komitet ter tracijsko in dobudžansko organizacijo.

Maroška pogodba podpisana

Pariz, 12. julija (brež.). Danes je bil podpisan francosko-španski dogovor o pacifikaciji Maroka. Mejo med špansko in francosko cono bo določila posebna komisija. Meja se ne bo mnogo razlikovala od one iz leta 1912. Da se prepreči uporabi domačinov, bodo organizirani posebni vojaški oddelki. Obe državi imata pravico, da tudi preko ozemlja druge države zasledujejo upornike. Abd el Krim ostane pod nadzorstvom Francije.

Nemško-poljski odnošaji

Kraljevec, 12. julija (brež.). Včeraj se je tu praznovala šesta obletnica plebiscita v Vzhodni Prusiji. Višji predsednik Siehr je imel slavnostni govor, v katerem je dejal, da želi živeti Nemčija s svojo sosedo Poljsko v miru. Potrebno pa je v to svrhu, da preneha nacionalistično časopisje na Poljskem s svojim dosedanjim porokanjem o Nemčiji. Govornik je tudi naglašal, da je takozvani poljski koridor z gospodarskega in političnega stališča nekaj nemogočega.

General Gayda odšel na dopust

Praga, 12. julija s. O vzrokih nenadnega odhoda generala Gayda na dopust krožijo najrazličnejše govorice. Gayda, ki je šele 34 let star, se je povzpel hitro do četa generalnega štaba in bil bil moral ob priliki versokolskega zleta oficijelno pozdraviti jugoslovensko vojaško odposlanstvo. Malo pred kongresom pa je odšel nepritrakovano na dopust. Čuje se, da je njegov odhod na dopust v zvezi z njegovim delovanjem v Parizu, kjer je pred dvema letoma obiskoval vojaško visoko šolo. Tamkaj se je baš zavzemal za fašistovsko gibanje, in sicer na način, ki ni bil v skladu z njegovim sedanjim stališčem. Govorijo, da se general Gayda ne vrne več na svoje mesto v češkoslovaški vojski.

Fašistovski slavje v Bolcanu

Inost, 12. julija. s. Italijanski kralj odide jutri ob priliki polaganja temeljnega kamna za spomenik zmage v Bolcanu v Vintschgau. Tekom včerajšnjega dneva je prisel v Bolcan in okolico okoli 30.000 udeležencev slavnosti s poselnimi vlaki in avtomobili. Bolcan je od včeraj podoben velikemu fašistovskemu vojaškemu taboru.

Zakej g. Puclj ne sme z dr. Nikićem

»Politika« priobčuje razgovor z nekim uglednim radičevcem, ki se bavi tudi s vprašanjem, kaj je na tem resnice, da hoče i g. Puclj z dr. Nikićem. Dotični radičevce je nato odgovoril takole: G. Puclj je i suviše mlad in stranci da bi učestvoval v intrigama koje su starijeg datuma. Sem toga on ima svoje mesto u stranci kao prvenac (novinec) in ne bi imao računa da ga izgubi jer bi time možda izgubio sve kod idućeg izbora, pošto se njegov položaj u Slovenačkoj ojačao baš time što je stupio u našu stranku. — Na tej izjavi je vsesko najlinteresanije to, da smatrajo radičevci, da je g. Puclj stopil v njihovo stranko, dočim pucljevci v Sloveniji še vedno farbajo ljudi, da je Pucljeva stranka nekaj samostojnega. Prezreti tudi ni, da radičevci Puclja samemu ne pripisujejo nobene moči v Sloveniji in ga smatrajo le za svojega miloščinara.

Pred obsodbo turških zarotnikov

Angora, 12. julija (brež.). Proces proti udeležencem zarote proti Kemalu paši je končan. Državni pravdnik predlaga 12 smrtnih obsodb, za pet obtožencev priščno delo, za 12 pa oprostitve.

Društvo narodov in Abesinija

New York, 12. julija (brež.). Kakor piše »New York Herald«, bo Društvo narodov najbrže dobilo poziv, naj izroči Italiji mandat na Abesinijo, ako ta država ne sprejme italijansko - angleškega dogovora o razdelitvi gospodarskih koncesij v Afriki.

Mussolini pregleduje vojno mornarico

Foggia, 12. julija. o. Davi ob 4. je priplulo semkaj 50 italijanskih bojnih ladij in podmornikov. Pregledal jih je Mussolini v spremstvu admirala Simonettija. Eskadra ostane v Foggiji tri dni. Jutri se bodo mornarji izkrcali in bodo odšli na grob neznane junaka.

Novi italijanski poslanik na Dunaju

Dunaj, 12. julija. s. Za italijanskega poslanika na Dunaju je bil imenovan cav. Auriti.

Portugalske zmede

Lisbona, 12. julija (brež.). General Gomez da Costa bo izgnan iz države. Vladni komunikacije opravljajo ta korak s potrebo, da se Costa odtegne političnim vplivom.

Nov letalski svetovni rekord

Pariz, 12. julija (brež.). Brata Arracharta sta postavila nov svetovni letalski rekord. V 16 urah sta brez pristanka preletela progo iz Pariza v Basoro ob Perzijskem zalivu. Proga je dolga 4250 km.

Budimpešta, 12. julija (brež.). Južno od Budimpešte sta bila brata Arracharta prisiljena, da pristane. Letalo je uničeno. Letalca sta k sreči nepoškodovana.

Pariz, 12. julija (brež.). Madžarska oblasta so zadržala brata Arracharta, češ, da sta brez dovoljenja preletela madžarsko ozemlje.

Nov potres na Sumatri

London, 12. julija. (brež.). Kakor poroča Reuter, je bil na otoku Sumatri zopet močan potres.

Firenca, 12. julija. (brež.). Potresna postaja je zabeležila v daljavi okrog 9400 km katastrofalen potres.

Tragična avtomobilska dirka

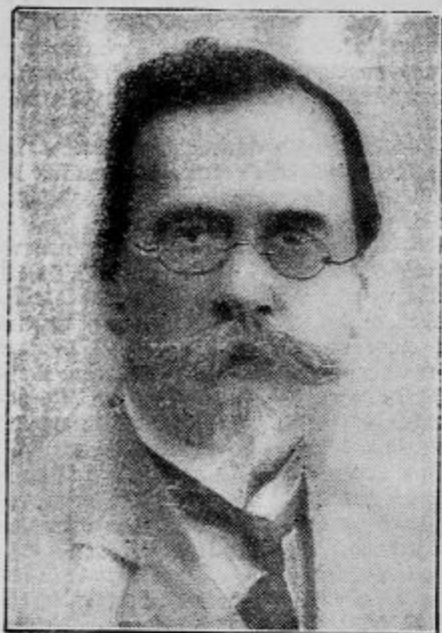
Berlin, 12. julija. s. Pri nesreči pri avtomobilski dirki za veliko nagrado Nemčije je podlegel poškodban dirak Rosenow. Sicer so mu amputirali obe nogi, vendar je ponoči umrl. Tudi ranjena Francoza Chasagne in Rivet sta dobila težke poškodbe. Prvemu je počila lobanja, drugemu pa hrbtenica. Skupno je bilo 10 oseb ranjenih.

Obsojen ponarejevalec dinarskih bankovcev

Luksemburg, 12. julija. k. Poljak Perli, ki je nedavno menjal ponarejene tišobinarske bankovce v Metz in ga je luksemburška policija aretirala (njegov brat je ušel preko meje), je bilo od luksemburškega policijskega sodišča obsojen na 6 mesecev zapora in 500 frankov globe. Njegov tovariš, ki je bil aretiran v Nemčiji, pride v kratkem

Naši kraji in ljudje

† Dr. Fran Detela

V nedeljo je po kratki bolezni umrl v Ljubljani dr. Fran Detela, vladni svetnik, gimnazijski ravnatelj v p. in eden najbolj ljubeznivih, resnično popularnih pisateljev. Dasi že v 76. letu, je prišla njegova smrt presenetljivo. Možno poštenjak, globoko veren in zvest somišljenik SLS, je bil po svoji duhoviti, vedno satirični humoristi in znani literarni delavnosti spoštovan tudi v naši družbi. Borben ni bil in menda se ni nikoli javno udejstvoval na političnem polju. Prepričan o pravilnosti svojih načel, je mrzil vsakršno nestrpnost in strastnost. Izvoljen od stranke, kateri je bil najbližji, po sili v ljubljanski občinski svet, je deloval stvarno in objektivno le za napredek ljubljanskega osnovnega, meščanskega in obrtnega strokovnega šolstva. A še odtod se je hitro umaknil, ko mu metode tovarišev niso bile po okusu.

Rojen je bil 2. decembra 1850. v lepem Moravčah na Gorenjskem. Po maturi v Ljubljani l. 1871. je dovršil na Dunaju študije klasične filologije in francoščine, postal profesor v Dunaj. Novem mestu, a l. 1890. gimn. ravnatelj v Novem mestu na Dolenjskem. L. 1906. je stopil v pokoj, se preselil s svojo obitelji v Ljubljano in živel tu v tihi delavnosti do svoje smrti.

Pisal je za Ljubljanski Zvon, Dom in Svet, Slovensko Matico in Družbo sv. Mohorja. Pod vplivom Jos. Jurčiča in njegovega romantičnega realizma, pod vodstvom Janka Kersnika, ki je Detelovo prvo večjo povest »Malo življenje« opilil in oblikoval, je ostal dr. Detela ves čas zvest realist, ogibajoč se le kočljivih situacij in pogumnejših sužetov. Po vzgledu Kersnika in Mencingerja ter tedanjih Francozov, ki jih je čital v originalu, je obdeloval poleg kmetijskih snovi in motivov tudi slovenskega malomeščana in podeželskega inteligentca. Domači dolinci in hribovci pretekli in nove dobe, vojaški uhajajoči, sočasni kmetijski špekulanti in pravdarji, sebični izrodki sredi staroselske skromnosti, smešni prefranci, kuriozni učenjakarji, bivši dunajski tovariši v življenjski prozi, pa tudi slike iz realnega delavskega, kapitalističnega in jargosposkega miljeja so imele v Deteli satirično hudomušnega, v jeziku prav dobrega in tehnično spretnega oblikovalca. Napisal je za Ljubljanski Zvon o celjskem Urhu II. roman »Veliki grof« (1885.), ki je bil zaradi težkega historičnega aparata le, nekam dolgočasen, nato izvrsten roman »Pegam in Lambergar« iz istega miljeja, povest iz reformacijske dobe »Takšni so«, iz franc. ilirski dobe »Hude čase« in iz časov franc. okupacije Slovenije tudi veseloigro »Dobrodušni ljudje« (1908.). Za Dom in Svet je napisal dolgo vrsto povesti, humoresk in novel, med povestmi za Mohorjevo družbo pa je menda najboljša njegova »Svetloba in senca« (1916.). Slovenska Matica je izdala poleg drugih reči tudi njegovo satirično veseloigro »Učeniak« (1901.), ki se je uprizo-

čila na ljubljani. odru. Za irenologijo Ljubljancje pa niso imeli smisla in se igra ni ponavljala.

Dr. Detela je bil zelo plodovit, predvsem ljudski pisatelj in dolgo let glavni stebel Zabavne knjižnice, Slovenske Matice, Doma in Sveta in Mohorjeve družbe, tako da bi samo seznam naslovov njegovih spisov obsegal dolg članek.

Tu naj zadošča konstatacija, da je pokojnik poznal našega kmeta in malomeščana do dna duše ter ju je slikal bistroumno, često humorno in z izbranim okusom. Bil pa je tudi marljiv in vztrajen delavec po raznih kulturnih društvih. Opravljal je požrtvovalno vestno več let posle blaginje in podpredsednika Slovenske Matice, bil je knjižničar francoskega inštituta itd. Od l. 1921. izdaja Mohorjeva družba njegove zbrane spise.

Plodovitemu pisatelju in osebnemu simpatičnemu kulturnemu delavcu dr. Fr. Deteli ohranimo najčastnejši spomin.

Pogreb se vrši danes ob treh popoldne s Sv. Petra c. št. 93 k Sv. Križu.

Obupen položaj v poplavljenem ozemlju

Donava in Sava neprestano naraščata. Povodenj v Novem Sadu. Voda podira hiše. Nad 2000 jelenov in srn našlo smrt v valovih. Ministri v poplavljenem ozemlju.

Vedno strašnejše vesti prihajajo iz Vojvodine in Srbije. Donava še vedno narašča v, vsem toku, razen pri Bratislavi in Zemunu. Tekom nedelje je narasla pri Bogojevu za 10, pri Novem Sadu za 5, pri Oršavi pa za 12 cm. Sava je narasla pri Sisku za 45, pri Jasevcu za 20, pri Šabcu za 10 cm. Drava v gornjem toku pada, v doljnem pa raste. Tisa in Drina padata, Morava, Bosna, Vrbas in Una še vedno naraščajo.

V Novem Sadu je istočasno kakor v Zagrebu, v noči od sobote na nedeljo, divjala strahovita nevihta, tekem katere se je odtrgal oblak. Vse ceste so bile v vodi. Z neba je lilo tako strašno, da je bilo po mnogih ulicah vode pol metra visoko. Starejše hiše je policija izpraznila, ker je nevarnost, da se porušijo. V vasi Rakovci se je zrušilo 7 hiš. Med Novim Sadom in Beočinom je vihar odnesel tamkajšnje železniško čuvajnico. Težka nesreča je zadela tudi Koprivnico in sosednje vasi, kjer je povodenj uničila vse poljske prideleke in opustošila mnogo hiš. Pri Osijeku neprestano utrjuje nasip, ki ne more povsod vzdržati pritiska vode. Pri Koprivnici, Sopju in Popovcu je voda že predrila nasip, vendar pa so preprečili nadaljnjo nevarnost. Samo pri Popovcu so porabili 500 vreč peska, da so zamašili vrzel. Pri Sv. Juriju v Slavoniji se je utrgal oblak, ki je strahovito razril državno cesto. V vasi Trvdavici v Baranji se morajo stanovanke voziti po svojih sobah s čolni. Voda stoji ponekod do polovice hiš visoko. V Podravju je poplavljen tudi pokopališče. Iz njega štrle je gornji deli spomenikov in križev. Pri Kupinovu je poplavila Sava nad 1000 ha pšenice in koruze ter okoli 1500 ha nepokošenih travnikov in pašnikov. Škoda znaša tamkaj nad 2 milijona dinarjev. Pri Bogojevu grozi velika nevarnost od Donave, ki radi neprestanega deževja naglo narašča.

Radi poplave v Baranji je posebno tamkajšnje svetovno znane jelene zadela strahovita katastrofa. Uboge živali niso znale, kam naj bi utele in so našle vse smrt v valovih. Kar čez noč so se znašli jeleni in srne v 3 metre globoki vodi. Plaval so, dokler so mogli, končno pa so opešali in se potopili. Ljudje so z dreves opazovali, kako so se te lepe živali na dramatičen način borile s smrtjo. Boj je bil naravnost pretresljiv. Borili so se do zadnjega in naravnost obupno. V baranjskih vodah plava nad 2000 mrtvih jelenov in srn. Mestoma je

zrak tako okužen od razpadajočih trupel, da se ljudje boje kužnih bolezni. Oblasti so že izdale občinam nalog, naj vsaka poskrbi, da poginule jelene in srne takoj pokopljejo. Nekaj živih jelenov je še v gozdu okrog Kozarca, vendar je njihovo število tako majhno, da je gojenje teh plemenitih živali, ki so bile ponos baranjskih gozdov, že v vprašanju. Računa se, da po odvodu vode najmanj tri leta ne bodo smeli v teh krajih loviti divjačine, sicer bi se sploh popolnoma zatrla.

Pri Kopačevu in Biljah je vrgla v nedeljo Donava na suho dve trupli. Somborska policija je ugotovila, da je eden od njih H. Majer, ki je utonil pred petimi dnevi, ko je pri katastrofi pri tikveški črpalki reševal jelene. Drugo truplo je bilo od Andreja Kovača. Imel je zvezane roke in noge in je bil očividno izvršen na njem zločin.

Včeraj dopolne se je vršila v predsedništvu vlade seja ministrskega sveta, na kateri je generalni direktor ministrstva poljoprivrede, Milosavljevič, poročal o stanju poplave. Po njegovem poročilu je položaj silno nevaren. Groze nove poplave in ogromne škode. Z Dunaja in Pasave so došla poročila o novih vodnih valih. Naša vlada je prosila madžarsko vlado, naj zavaruje donavske nasipe na svojem ozemlju. Do nedelje je bilo poplavljenih 120.000 ha zemlje, vendar Donava še vedno narašča, ker ne preneha deževje. Treba je, da se dvigne samo še za 6 cm, pa bo dosegla katastrofalno višino, kakor leta 1887. Vlada je sklenila, da odpotuje takoj v ogrožene pokrajine Bačke in Baranje ministri Vasa Jovanović, Ivan Pucelj, Boža Maksimović in Dušan Trifunović. Vojnega ministra Trifunovića bo spremljalo več vojaških strokovnjakov, ministra saobraćaja pa 40 inženjerjev. Ministrstvo poljoprivrede je dovolilo 2 in pol milijona dinarjev za zgradnjo nasipov in zahtevalo nove nujne kredite.

Strahovito neurje nad Zagrebom

Poplavljenе ulice, raztrgani hodniki, močni hudourniki. — 6 oseb ranjenih od strele. — Sava narasla za 2 m.

Ze 20 let Zagreb ni doživel tako strašne noči, kakor je bila v noči od sobote na nedeljo, ko se je utrgal nad mestom oblak, ki je napravil strahovito opustošenje. Momenti so bili polni groze, ljudstvo močno zbegano.

Okoli 11. ponoči se je začelo iz daljave zamolklo grmenje. Kunalu nato so se pričeli valiti proti mestu gosti in temni oblaki, vmes pa se je bliskalo. V zraku je ležala težka sopara, ki jo je deloma blazil hladen vetrič. Grmenje se je vedno bolj približevalo. Naenkrat so pričele padati debele kaplje, nakar se je vilo, kakor da bi se odpelo nebo. Ljudje so pobegnili na vse strani in iskali zatočišča. Med nevihto je razsajala burja, ki pa se je vsled silnega grmenja, treskanja in pljuskanja skoro izgubila. V par minutah so bile vse zagrebške ulice izpremenjene v prave potoke. Po nekaterih je tekla visoka voda, veter pa je zanašal vodne valove na hiše. Silne mase vode so udirale v hišne kleti in stale ponekod poldrug meter visoko. Pocestni požirniki so bili kmalu zamašeni, deloma pa niso mogli dovolj naglo sprejemati ogromnega naliva. Iz Mesničke ulice, ki je bila podobna reki, je drvel hudournik po strmini in se je razdelil v dva rokava. Eden se je razlil po lici proti kavarni Corso, drugi pa po Frankopanski ulici. Najtežji je bil položaj v Frankopanski ulici, ki je bila popolnoma pod vodo. Voda je tamkaj celo dvignila asfalt, pri samostanu pa napravila več metrov dolgo in dva metra široko jamo. Vsi potoki v okolici so tako močno narasli, da so prestopili bregove. Potok Kraljevec je udril v Radnički dol in v spodnji del mesta, kjer je stala voda ponekod do meter visoko. V remizi zagrebškega tramvaja je bilo pokvarjenih okoli 40 motornih vozov. Polna vode je bila tudi veterinarska fakulteta, kjer so imeli tamkajšnji

„Velika nesreča na planinah“

JUTRI „KINO DVO“

Kulturni pregled

Svečana seja jugoslavenske Akademije v Zagrebu. V soboto popoldne se je vršila v akademski dvorani svečana seja jugoslavenske Akademije v Zagrebu, kateri je prisostvovalo veliko število civilnih, duhovnih in vojaških odličnikov. Od duhovščine sta bila navzoča nadbiskup dr. Bauer in biskup dr. Premuš; vojaško oblast je zastopal general Srečković, politično pa veliki župan zagrebške oblasti, dr. Mile Kramarič. Prisotna sta bila tudi konzula Avstrije in Poljske; med ostalimi je bilo podati bivšega predsednika akademije, dr. Mažuranića, bivšega hrvatskega bana dr. Leginja, dr. Domjanica, dr. Fanceva in mnogo vseučiliških profesorjev. Sejo je brzojavno pozdravil minister Miša Trifunović iz Praga. Pokrovitelj Akademije, nadškof dr. Bauer je nazdravil Akademiji k 60letnici dela in navajal dela k razvitku Strossmayerjeve galerije slik, ki bo predvideno največja umetnostna galerija naše države. Tajnik Akademije, dr. Vale Vouk, je nato podal referat o stanju institucije, povdarjajoč, da se je gmočno stanje Akademije znatno zboljšalo v zadnjem poslovnem letu ter je izrekel zahvalo ministrom Radiću, Stojadinoviću in Nikiću. Budžet je za leto 1925. iznosil 722.900 Din, dočim znaša za l. 1926 1.291.000 Din. Po-

kojni dr. G. Tuškan ji je zapustil 386.000 Din za izdajo. Akademija je izdala v preteklem letu »Tomislavov zbornik«, 40. zvezek slovarja, 2. zvezek narodnih pesmi in drugo. Knjižnica šteje 80.000 knjig in njen ravnatelj je vseučiliški profesor dr. Stjepan Ivšić. Pravim članom so bili izvoljeni dr. Fran Bulić ter kot dopisniki dr. Ljudmil Hauptmann, dr. Fran Ramovš in dr. Nikola Radojčić iz Ljubljane.

Zagrebška akademija glasbe. Letno poročilo kr. akademije glasbe v Zagrebu pove, da je obiskovalo zavod v šolskem letu 1925./26. 701 učenec, od teh 102 v pripravljalni šoli, 178 v nižji stopnji, 238 v srednji stopnji, 61 v višjih letnikih in 22 na podgorskem oddelku. Učiteljski zbor je štel 10 članov profesorjskega sveta, in sicer rektorja Frana Lhotko (harmonija, orkester, zbor, dirigiranje), Juro Tkalića (violončelo), Vjekoslava Rosenbergera - Ružiča (klavir), Blagoje Berso (kompozicija, instrumentacija), Antuna Dobronića (kompozicija), Franja Dugana (kontrapunkt, kompozicija, orgle), Vlastava Humla (violina), Svetislava Stančića (klavir) in Milko Trnino (petje); dalje 29 učiteljev. Nadalje je bil nastavljen še en kontraktualni in 12 eksternih učiteljev, tako da je učiteljski zbor obsegal vsega 52

moči. Administrativni ravnatelj zavoda je bil Vjekoslav Rosenberg - Ružič. Kot glavni predmet je posebej pouk solopetja 81 učenec, klavirja 364, violine 95, violončela 17, kontrabasa 4, orgel 1, flavte 9, oboe 2, klarineta 9, fagota 1, roga 3, trobente 4, pozavne 1, teorije 6, harmonije 3, kontrapunkta 5, kompozicije 10 in 4 dirigentsko šolo. Diplomski izpit je napravilo 7 učenec; od teh trije iz klavirja in po eden iz violončela, petja, kompozicije in dirigiranja. Šola je priredila tekmo leta 7 javnih produkcij v Zagrebu in dve v Ljubljani ter tri interne šolske vaje.

Zagrebški igralci v Splitu. Skupina zagrebških dramskih igralcev, med njimi Nada Babić, Gizela Huml, Predrag Milovanov, Alfred Grünhut, Stjepan Bojčić in Mile Milutinović, gostuje v Splitu, kjer izvajajo na letnem odru tamonjske gledališke restavracije razne igranke in komedije, predvsem Petrovičeve enodejanke.

„Jugoslavenska njiva“ prinaša v svoji zadnji številki prispevke v počaščenje spomina svojega preminulega urednika dr. Branka Vodnika. O njem pišejo dr. Antun Barac, dr. Antun Bonifacić, dr. Peter Skok in dr. Fran Ilesić. Poleg teh člankov, ki se več ali manj pešajo z osebnostjo umrlega prvobornika, vsebuje zvezek Ivo Vojnovičevo pesem v prozi. Nazorjevo »Neros«, pesmi Danka Angjelinovića, Alije Nametka in Branka Gjukića, esej dr. Vladimira Dvornikovića (Tipi negativizma), nadaljevanje

Samo še danes ob 4., pol 6., pol 8. in 9. uri. Svetovna tragedija, najpopularnejša filmska umetnica HENNY PORTEN v pretresljivem ljubavnem romanu

„PRATERSKE SANJE“

Ljubezven v Pratu, velezanimivi in napeti prizori iz življenja zaljubljenih Dunajčank. Čez teden pri šivalnem stroju v nedeljo pa v Pratu s tisočimi raznimi zabavami. Mladini neprimerno.

KINO „LJUBLJANSKI DVOR“

5421

Telefon 730.

Pride:

„PLANINA USODE“

Pride.

nameščenici z odvodom vode vso noč čez glavo dela. Vse ulice, posebno v neposrednem središču mesta, so bile polne blata, kamena in druge naplavin, ki so jih prinesli s seboj hudourniki. Videti je bilo tudi komične prizore. Moški so sezuvali čevlje in gazili z zavahanimi blačami vodo ter prenašali dame z enega hodnika na drugega.

Sele okoli polnoči je nevihta oslabela, vendar pa je lilo in treskalo še približno dve uri. Na Tratinški cesti je treščilo v malo hišico, v kateri prebiva tramvajski nameščenec Ivan Ancel s svojo ženo in dvema hčerkama ter dvema podnajemnicama. Strelna je vse ranila in so jih morali prepeljati v bolnico. Zlasti Ancelovo stanje je zelo nevarno. Najhujša opustošenja so v Radničkem dolu, kjer so skoro vse hiše poškodovane. V hiši št. 51 je voda porušila steno, ki je ločila stanovanje stranke Rak od sosednjega stanovanja. Le z veliko težavo so sosedji rešili tamkajšnje stanovalec. Potegniti so jih morali skozi okno, posteljnina, pohištvo in druge stvari pa so bile popolnoma uničene.

Škoda, ki jo je napravilo neurje, se ceni nad milijon dinarjev. Sava je v nedeljo popolnoma narasla skoro za 2 m in še vedno narašča.

Prvi oficirji iz naše pomorske vojne akademije

Prvak Slovenec Avram dobil od kralja v dar sabljo.

Včeraj so bili na naši pomorski voj. akademiji v Dubrovniku imenovani prvi gojenci za korvetne poročnike. Pomorska vojna akademija je bila ustanovljena l. 1923. Dokler ni proizvajala oficirjev, so se dopolnjevali pomorski oficirji z gojenci dvehletnega pripravljalnega kurza, v katerega so bili sprejeti novo imenovani podporočniki iz vojne akademije v Beogradu.

Kakor je bil pri proizvodbi prvega razreda gojencev vojne akademije v Beogradu prvi po činu Slovenec, tako je tudi v pomorski vojni akademiji prvi Slovenec in sicer Stanislav Avram, kateremu je imenom kralja izročil komandant mornarice admiral Dragutin Prica kot kraljev dar sabljo.

Povodom včerajšnje proizvodbe je prejel naša pomorska vojna akademija v Dubrovniku od francoskega konzula v Gružu kot dar zavemiške in prijateljske francoske mornarice dragoceno vazo, trije najboljši gojenci pa mornariške daljnogledke. Skupno je bilo imenovanih za korvetne poročnike 29 gojencev, ki so jih meščani pri srčno pozdravili in jim priredili prijateljske ovacije.

Proslava 50letnice novomeškega gasilnega društva

Novo mesto, 11. julija

Gasilsko društvo dolenske metropole je slavilo danes polstoletnico svojega obstoja. S slavnostjo je bil zvezan tudi župni izlet jugoslovanske gasilske župe. Novo mesto se je že na predvečer slavnosti odelo v praznično obleko in za časa mirozova tudi razsvetlilo svoja okna. V nedeljo jutraj je domače društvo sprejemalo na kolodvoru goste, ki so prihajali z jutranjimi vlaki. Prišle so deputacije in tudi cela društva iz raznih krajev Slovenije, šest društev s prapori (Bled I. in II., Črnomelj, Metlika, St. Jernej in Trbovlje II.).

Ob 11. dopolne so krenili gasilci v največjem malivu v kapteli, kjer je prošt Čerin bral mašo, pri kateri je pel zbor novomeške Glasbene Matice pod vodstvom g. Puša. Nato se je gasilstvo formiralo k obhodu po mestu. Jupiter Pluvius je postal med tem nekoliko uvidevnejši; prenehalo je rositi tako, da se je mogel vsaj obhod po mestu vršiti nemoteno. V povorki je bilo okoli 1000 uniformiranih gasilcev s petimi godbami: Črnomelj, Domžale, Kostanjevica, Metlika in Novo mesto.

Pred mestno hišo so bila zbrana zastopstva raznih društev ter načelniki uradov, župan dr. Režek, srezki poglavar Svetek,

predsednik okrožnega sodišča dr. Polensek, prošt Čerin, ravnatelj kmeijske šole Skaličsky itd. Čim se je povorka ustavila, je pozdravil goste najprej župni načelnik g. Preželj, nato pa so govorili še župan dr. Režek, srezki poglavar Svetek in prošt Čerin, ki so vsi naglašali pomen gasilstva za človeško družbo. Imenom jugoslovanske gasilske zveze se je zahvalil za lepi sprejem g. Pristovšek, ki je obenem čestitil društvu k jubileju in slavil še živečega ustanovitelja društva g. Nifergala. Gasilci so nato defilirali pred svojimi funkcijami.

Popoldne se je vršila na Loku vesenica. Dopoldansko slabo vreme je toliko škodovalo, da je veliko že prijavljenih gostov izostalo. Zanimivo je tudi, da je letos ravno 50 let, odkar je Parma uglasbil za novomeško gasilsko društvo posebno koračnico, ki so jo tudi danes igrali.

Trimilijonske nagrade

Epilog k veliki tihotapski aferi.

Naši čitatelji se morda še spominjajo senzacionalnega odkritja velikega tihotapstva zlatnikov iz Avstrije približno pred dvema letoma na račun raznih beograjskih in zagrebških bank. Glavno zaslugu za odkritje so imeli šef beograjske policije Gligorije Popović, uradnik savamskega policijskega oddelka Dušan Filipović in še neki gospod. Zaplenili so okoli 2000 komadov utihotapljenih cekinov, kakor tudi knjige kompromitiranih bank. Pri pregledovanju zaplenjenih knjig se je ugotovilo, da je bilo tekom enega leta iztihotapljenih okoli 28.000 komadov cekinov, ne da bi bila plačana carina. O dogodku sta bila takoj obveščena beograjska carinarnica ter generalna direkcija carin. Stvar je prišla potem pred carinski svet, ki pa je po dolgi preiskavi kvalificiral to stvar kot pogreško administrativnega značaja, ne pa kot tihotapstvo in je zato odredil, da se iztirja od interesiranih oseb redna carina. Finančno ministrstvo se je svoje strani odločilo, da je bil izvršen tudi prestopke proti pravilniku o valutah in devizah in je kaznovalo glavnega krivca, neko zagrebško banko, z globo 300.000 Din.

Toda Popović, Filipović in še tretji gospod, čegar ime nam ni znano, pa s tem rezultatom nikakor niso bili zadovoljni. Stali so na stališču, da je carinski svet nepravilno kvalificiral celo stvar in so vložili proti sklepu carinskega sveta pritožbo na Državni svet. Celi dve leti so potem stvar preiskavali in sedaj je padla končno odločitev. Državni svet je odločil, da je šlo tako v prvem slučaju glede konfiskacije 2.000 efektivnih dukatov, kakor tudi v drugem slučaju, ko so bile zaplenjene knjige, v katerih so bile vknjižene prejšnje količine zlata za navadno tihotapstvo. Vsled tega sklepa so dobili policijski uradniki popolno zadoščenje. In še več. Za vseh 28.000 komadov cekinov bo treba plačati sedaj redno carino in vrh tega še kazni, kakor jo določa zakon in znaša desetkratno redno carino. Država bo dobila torej okoli 28 milijonov dinarjev. Od te vsote pripade kot nagrada imenovanim trem policijskim uradnikom ena tretjina. Vsakdo dobi torej ni manj kakor 3 milijone dinarjev. Bodoči trikratni milijonarji nameravajo, kakor poročajo beograjski listi, kljub temu ostati še naprej v policijski službi.

Pred sodniki

Jernejče je delavec v Kruševcu. Februarja je delal v neki ljubljanski tovarni. Ker ima fant dol nos, so ga večkrat njegovi tovaršji zasmehovali in Ciril ga je dražil: »Dolg, dolg nos, kakor črni kos, ki z rume-nim kljunom poje, vabi dolgokljunke svoje.« Ciril mu je namreč zavidal, ker je imel Jernej srečo pri dekletih, katerim je znal govoriti, da se je med cedil. Jerneju je bilo zasmehovanje dovolj, pograbil je Cirila in ga treščil na kup starega železa, da mu je takoj prešlo veselje. Udaril se je na glavo in Jerneja naznanil, ki pa k sodišču sploh ni prišel. Sak gotovo misli, da se ne izplača za tistih 48 ur zapora.

da nima nobenih arij, skoz vse tri akte ne rušje niti ene pesmi: tudi zbor ne nastopi. Ruški proletkult jako podpira stremljenje tega mladega skladatelja.

Hauptmannov »Potopljene zvon« opera. Znani italijanski skladatelj Ottorino Respighi je pravkar dokončal opero »Potopljene zvon«, katere besedilo je priredil po Gerhard Hauptmannovi drami libretist Claudio Guastalla. Opera obsega štiri dejanja, je splošno lirčno - romantičnega značaja in bo uprizorjena prvič v hamburškem mestnem gledališču.

Mascagni — častni doktor budimpeštanske univerze. Budimpeštansko vseučilišče je imenovalo slovitega opernega skladatelja Pietra Mascagnija častnim doktorjem. Kakor se čuje, namerava Mascagni prevzeti intendantno gledališče Costanzi v Rimu, kjer se bo stalno naselil.

Čudijo se dame
blagodejnemu in
hitremu učinku

CREME MOUSON

so dolžni izvrševati vse naloge, ki jih jim da glavni upravni odbor. Njih člani so solidarno, moralno in materialno odgovorni za vsako škodo, ki bi jo povzročili po svoji krivdi bratovski skladnici. Delokrog glavnega upravnega odbora bi bil isti, kot poprej, le da vsebuje dvojice novih določil. ... 13. je upravičen odstopiti po svojem preudarku del svojih poslov krajšem upravni odborom; 14. vrši nad bolniškim blagajnam kontrolno in nadzorstvo ter jim da je navodila zlasti tam, kjer je to v njih korist, kakor nahaja medikamentov, obvez in olij.

Iz Ptuja

— **Matura na realni gimnaziji v Ptuj.** Od 14. do 22. junija se je vršila na realni gimnaziji v Ptuj višji tečajni izpit pod predsedstvom ministrskega odposlanca, ravnatelja dr. Koruna. K izpitu se je prijavilo 10 kandidatov in 1 kandidatinja. Od teh je položilo 9 kandidatov in 1 kandidatinja izpit z dobrim uspehom, 1 kandidat je bil reprobiran za 2 meseca. Izpit so položili: Rado Brumen, Milan Čok, Lelja Permečeva, Ivo Horvat, Drago Jereb, Stanko Požar, Stanko Senčar, Andrej Šimenko, Ljubo Toplak in Franc Veselko.

— **Utonil je v Grajski triletni sinček gostilničarja Zavea iz Krčevine pri Ptuj.** Po nesreči je zdrknil v visoko naraslo Grajeno, ki teče mimo posestva. Truplo nesrečnega žrtve so potegnili iz vode dne 9. t. m. pri Zupancih.

— **Požar.** Huda nevihta je bila v noči od 9. na 10. julija nad Vurbergom. Strela je udarila v marof g. Pongerca, ki je pogorel do tal.

Iz Kranjske gore

Sezona je v polnem razvitku. Letovišče je že zasledeno od gostov, a vendar ima letos Kranjska gora še precej prostora za sprejem novih gostov. Letos se pričakuje znaten naval tujcev, osobito ker se je v zadnjem času vreme ugodno ustalilo. Prosti od snega so že vsi dostopi na vrh Razorja, Prisanka, Spika in Molstrovke, ki nudijo ravno sedaj turistu največjega užitka.

Ze nekaj let se je v zasebnih krogih mnogo razpravljalo in razmotiralo o zidani poslopja, ki bi odgovarjalo vsem zahtevam modernega sanatorija. Toda vprašanje se je preveč omalovaževalo in razmotrivanja so ostala brez vidnega rezultata. Kakor doznavam iz zanesljivih virov, so se oprijele sedaj vse zadeve energične osebe in so potrebne parcele že na razpolago. V najkrajšem času se položi stavbi temelji in sanatorij se bliža svoji realizaciji. Ker sanatorij ne bo samo za Kranjsko goro, ampak za vso državo eminentnega pomena, hočem o njem izpregovoriti drugič obširneje.

Kulturna društva do sedaj v naših obmejnih krajih niso našla zaradi brezbriznosti prebivalstva nikakega razuma, ampak so samo brezplodno životala. To se je jasno pokazalo na obnem zboru podružnice Jugoslovenske Matice. A vni odbor se je zavezal, da popravi vse dosedanje napake z intenzivnim delom; prepričani smo, da bo možko držal besedo. Ravno tako naj se zganeta tudi podružnica SPD in letoviščansko društvo in naj ne držita ob kopici potrebnih in skrajno nujsnih del rok navskriž. Saj je vsako delo samo njima v čast in korist — zakaj odlašata?

Med najbolj simpatične in ugledne goste še šteti g. dr. Žerjavia, ki je prisel sem na letovanje, da si učvrsti zdravje. Med prebivalstvom in letoviščarji vlada veliko zanimanje zanj in splošna, srčna želja je vseh, da v kratkem okreva in se spet popolnoma posveti svojemu državniskemu delovanju, od katerega bo imela tudi Kranjska gora svoj delež.

100.000 Din za 10 Din

lahko zadene, kdor kupi srečno loterije društva „Trgovska akademija“ v Ljubljani 100a
385 dobitkov od 50 do 100.000 Din.

Izjava

Izjavljam, da nisem plačnica za dolgove katere bi naredil moj mož Leopold Poljanec.

IV. POLJANEC
1018 Vincarje št. 2, Skofja Loka.

Preklic

Podpisani preklicujem vse, kar sem namreč gđ. Lenčetovim govoril o g. Slavu Cotmanu iz Ljubljane žaljivega kot neresničnega in se mu zahvaljujem za odstop od tožbe.

V Črnomlju, 9. julija 1926.
1017 ALOJZ PAVLIN

Preklic

Preklicujem svojo trditve, ki sem jo iznesla proti gđ. Mariji Merva, delavki v Mezici, da je imela razmerje s stavbnim vodjo g. Engelbertom Zignerom ter se ji zahvaljujem, da je odstopila od tožbe.

1019 PAVLA LUSIN

Vremensko poročilo

Meteorološki zavod v Ljubljani, 12. julija 1926

Višina barometra 308,8 m

Kraj	Cas	Barom.	Temper.	Rel. vlažn.	Smeri vetra in brzina v m	Oblak.	Vrsta padavine
opazovanja				u/o		0—10	opazovanja v mm do 7 ure
Ljubljana (dvorec)	7.	764,3	14,7	85	NNE 0,5	10	megleno 4,0
	8.	764,4	15,1	84	NNE 0,5	9	
	14.	763,9	18,4	55	SE 2	10	
	21.	763,5	16,4	84	N 1,5	10	
Maribor	8.	764,7	15,0	85	NW 5	7	dež 2,0
Zagreb	8.	764,2	17,0	73	ESE 1,5	10	dež 2,0
Beograd	8.	762,9	15,0	95	mirno	10	dež 8,0
Sarajevo	8.	763,2	12,0	96	NW 1,5	10	dež 2,0
Skopje	7.	760,5	19,0	78	W 3	10	9,0
Dubrovnik	7.	759,4	18,0	91	NE 0,5	9	8,0
Praga	7.	767,1	12,0	—	mirno	10	

Povprečni barometer isti ko včeraj.

Solnce vzhaja ob 4:24 zahaja ob 19:47.

luna vzhaja ob 06:33, zahaja ob 21:33.

Dunajska vremenska napoved za turek: Neugodno vreme, vedno spremenljivo, seminita deževno (posebno v severnih Alpah). Pozneje zopet malo topleje.

Tržaška vremenska napoved za turek: Mirni in šibki vetrovi iz severovzhodne strani.

Nebo spremenljivo, Temperatura od 19 do 24 stopinj. Morje razburkano.

Sport

Zalna svečanost za Franceta Učaka

Popularnemu ljubljanskemu sportniku Fr. Učaku je SK Ilirija odkril v nedeljo v Križah, nagrobni kamen. Učak, ki je umrl 2. decembra 1925, je pokopan v Križah pri Trzinu ob vznožju Golnika, kamor si je šel iskat zdravja za svojo zavratno bolezen. Kako zelo je bil pokojni priljubljen v sportnih in stanovskih krogih, je pričalo veliko število zastopnikov sportnih klubov, LNP in SGRJ ter ostalega občinstva. Svečanosti se je udeležil tudi pevski zbor „Grafike“, ki je svojemu nepozabnemu tovarišu zapel zadnjo pesem.

Zalna svečanost je v imenu Ilirije otvoril g. Sircelj s kratkim nagovorom, v katerem je ohratil zasluge pokojnega za SK Ilirijo in za slovenski sport sploh ter odgnil spominski kamen. Po blagoslovu, ki sta ga izvršila okoliška župnika, je zapel pevski zbor „Grafike“ pod vodstvom predsednika g. Maksa Dachsa žalostinko „Vigred so povrne“. Nato so govorili zastopniki raznih organizacij g. Sircelj za Ilirijo, g. Drago Kosom in v imenu ljubljanske podružnice Saveza Grafikih Radnika Jugoslavije, v imenu SK Slovana, čigar sponzorstvom je bil pokojni, g. Rajko Kos, za SK Hermes g. Barl in kot zadnji za Ljubljanski nogometni podsavez g. major Jaklič. Pevski zbor Grafike je zapel „Blagor mu“, naker je bila ta zalna svečanost za enega najboljših delavcev, a tudi najbolj skromnih sportnih delavcev končana.

Udeleženci so nato napravili pesizlet čez Golnik v Kranj. Na Golniku, zadnjem bivališču Učaka, je izletnike in pevce pozdravil g. dr. Neubauer. V dvorani zadržaljša je pred zbranimi bolniki zapel pevski zbor Grafike več pesmi. Bolniki so izrazili željo naj bi Grafika ponovno prišla na Golnik, da bi jih razveselil z našo lepo pesmijo.

Začetek nogometnih tekem za državno prvenstvo

V Zagrebu, Subotici in Sarajevu se je v nedeljo odigralo prvo kolo nogometnih tekem za državno prvenstvo. Zmagali so favoriti Gradjanski, Jugoslavija in Hajduk. Prvak LNP, Ilirija je nastopil v Zagrebu proti Gradjanskemu ter doživel tak poraz, ki ne služi ravno v čast našemu nogometnemu sportu. Po zadnjih uspehih Ilirije, predvsem proti Haški in proti Hajduku smo nekako z lahkimi smrem pričakovali rezultat tekme z Gradjanskim. Ilirija nam je priredila precejšnje razočaranje, ki je tem večje, ker je bilo potrebno, da se naš nogometni sport po zadnjem porazu naše reprezentance v Zagrebu vsaj nekoliko rehabilitira. Tudi to je izostalo.

V borbi za prvenstvo države ostanejo sedaj še Jugoslavija, Hajduk, Gradjanski in osiješka Slavija, ki je bila v I. kolu prosta. Kdo bo prišel v finale je težko proročati. Sigurno je to samo za Gradjanskega ki v semifinalu ne bo imel na lastnem terenu težkega posla z osiješko Slavijo.

V nastopnem poročilu o posameznih tekamah:

Gradjanski : Ilirija 7 : 1 (6 : 1)

Moštvi sta nastopili v sledečih postavah: Gradjanski: Mihelič-Arnold, Remec-Artl, Ivančič, Vragović-Vidnjevč, Giller, Perška, Mantler, Saraz. Ilirija: Miklavčič-Pogačar, Beltram-dr. Tavčar, Gabo, Lado-Herman, Oman, Verovšek, Dobrič, Kreč.

Gradjanski je dočela zaslužen zmagal. Mihelič je bil v dobri formi ter je držal nekaj ostrih strelcov. Branilca Arnold in Remec nista bila na mestu, toda napad Ilirije ni znal izrabiti te lahke svoje nespornosti. Kriska vrsta Gradjanskega je dobro pokrivala ter lepo dodajala. V napadu sta bila najboljša Giller in Saraz. Giller je bil sploh najboljši mož na polju. Sam je zabil 5 golov, dočim je šesti padel neposredno po njegovi zaslugi.

Glede Ilirije se mora naglašati, da je igrala z mnogo dobre volje in z agilnostjo, da pa sicer ni pokazala ničesar. Dočela je odpuščala obramba s sicer dobrim vratarjem Miheličem, ki ima največ krivde na visokem porazu. Kriska vrsta, od katere se je največ pričakovalo, je bila slaba, zlasti ker je igrala preveč defenzivno. Napad je bil še najboljši del moštva. Igral je hitro in pokazal nekaj prav lepih napadalnih potez. Najboljša sta bila Kreč na levem in Herman na desnem krilu.

Kratek potek igre: Gradjanski prične z ostrimi napadi. V 2. min. kornar proti Iliriji, takoj nato oster strel Gillerja na gol. Zoga se dotakne Beltrama in konča v desnem kotu mreže 1 : 0. Gradjanski napada naprej. V 13. min. zabije Herman v lepi kombinaciji Dobrič, Verovšek, Oman edini gol za Ilirijo ter s tem izenači. 1 : 1. V 25. min. radi founa na Gillerju povisja ta s prostim strelom na 2 : 1. V 27. min. pad zopet po Gillerju tretji gol. Gradjanski je vedno v napadu. Ilirija izgubi sedaj prisotnost duha ter vidno popušta. Igra postaja nezanimiva. V 31. min. strelja Giller iz velike daljave, Miklavčiču izpade žoga iz rok, toda lovi jo še na gol črti, sodnik prisodi domačemu četrti gol. V 33. min. zabije zopet Giller najlepši gol dneva. Šesti gol je padel v 37. min. Nato se Ilirija nekoliko popravi ter doseže dva kornarja, ki pa ostaneta neizrabljena.

V 1. min. foul Beltrama na Gillerja.

Enajmetrovka prinese Gradjanskemu sedmi gol. V 8. min. zabije Ilirija iz of side svoj drugi gol, ki ga sodnik seveda ne prizna. Tempo nekoliko popušta, igra bolj odprta. Gradjanski je postal slabši in ni več pokazal onih lepih akcij kot v prvem polčasu. V 30. min. izključi sodnik Dobrič. Pripomniti moramo, da so nekateri igrači Ilirije igrali precej ostro, kar jim je le škodovalo ter ni napravilo dobrega vtisa.

Sodil je g. Joksić iz Beograda, ki je bil glede foulov precej nesiguren. Publike je bilo okoli 5000.

Jugoslavija : Bačka 12 : 2 (4 : 1)

V Subotici je beograjska Jugoslavija z lahkoto odpravila svojega nasprotnika subotičko Bačko. Napad Jugoslavije je delal kakor stroj. Za Jugoslavijo so scortali Josvanović, Petković, Sekulić 1, za Bačko Sarčević in Ružić. Bačka že v prvem polčasu ni izdržala tempa, v drugem pa je dočela odpuščala. Sodil je g. Dubravčić iz Zagreba.

Hajduk : Sašk 2 : 1 (2 : 0)

Hajduk je v Sarajevu precej težko in bolj s srečo porazil Saško. Sašk je bil zlasti v drugi polovici v premoči. Vendar pa je imel v streljanju veliko smolo. V drugem polčasu je Sašk z vsemi silami skušal izenačiti, toda preprečili so mu to dober vratar Hajduka Gazzari I. ter branilca Bončić iz Roje. Sodil je g. Fabris iz Zagreba.

Nedeljski nogomet v Mariboru

ISSK Maribor : SK Merkur 10 : 0 (4 : 0)

V nedeljo se je vršila na igrišču Maribor prijateljska nogometna tekma med ISSK Maribor in SK Merkur. Zanimanje za tekmo ni bilo preveliko. Tekma sama tudi ni bila zanimiva in že sam rezultat priča, da se je vršila ves čas v premoči Maribora. Maribor je nastopil s svojim prvim moštvom in je predvedel čedno kombinacijsko igro, čije uspeh je bilo veliko število golov v korist Maribora. Odločnost moštva pred golom je dobra, vendar pa bi bil Maribor lahko dosegel več golov, da mu ni bilo v prvi vrsti za lepo fair igro. Trgovski klub Merkur ima sicer agilno moštvo, vendar pa se mu pozna, da nima za seboj sistematičnega treninga. V napadalnem oziru je bilo moštvo zelo slabo in neodločno, več lepih potez pa je pokazal v obrambnih akcijah. Sodil je g. Frankl.

Rapid : Kaufmännischer SK (Celovec) 4 : 2 (2 : 1)

Na Rapidovem igrišču se je vršila prijateljska tekma med Rapidom in Kaufmännischer SK iz Celovca. Zanimanje za to tekmo je bilo malo večje kot za prejšnjo. Tekma sama pa je bila na nizki stopnji stopenji, kajti oba kluba sta igrala dokaj splošno. Posamezne akcije so bile sicer na obeh straneh prav čedne, v celoti pa o kaksi sistematični kombinacijski igri ni bilo govora. Gostje so drugorazredni klub, čigar moštvo je igralo zelo slabo, zlasti je bilo neodločno pred golom. Tudi Rapid se ni obnesel in ni bil na višini. Dobra sta bila edino vratar Dolinšek in desna zveza. Zmagal je Rapid zaslužil in je rezultat dočela realen. Sodil je dobro g. Nemec.

Ostale nogometne tekme

BEOGRAD: Wiener Sportklub : Jedinstvo 1 : 0 (0 : 0). Slaba igra z obeh strani. Jedinstvo je bilo na polju boljše od Dunajčanov. Ako bi bilo pred golom odločnejše, bi bilo lahko odneslo zmago.

SUBOTICA: WAC : Sand 11 : 0 (6 : 0). WAC : Sombor 8 : 0 (4 : 0).

CURIH: Barcelona : Curih 5 : 2 (3 : 1).

DUNAJ: Večina dunajskih moštvev je v inozemstvu. Na Dunaju so bile odigrane tekme: Rudolphshügel : Vorwärts 06 3 : 1 (1 : 0), Wieden : Bewegung XX 5 : 2 (2 : 0), Favoriter Athletiker : Red Star (Knittelfeld) 5 : 2 (5 : 0), Cricketer (Dunaj) : KAC 2 : 0 (1 : 0).

GRADEC: Slovan (Dunaj) : Sturm-GAC komb. 2 : 0 (1 : 0), Slovan : Sturm 1 : 0 (1 : 0).

KLAUSENBURG: Amateure (Dunaj) : Viktorija 7 : 1 (2 : 0), Amateure : Hagibor 7 : 0 (1 : 0).

CURIH: Barcelona : Curih 5 : 2 (3 : 1).

ASK Primorje (Kolesarska sekcija) ima danes ob 18.30 sejo v restavraciji pri „Estetici“. Ker se bo razpravljalo o zelo važnih in nujnih stvareh, pozivljamo g. odbornike: Vospernik, Kosmatin, Seme, Moran, Perušek in M. Sturm, da se obvezno udeležijo seje. Na mesto odbornikov, ki ne pridejo na to sejo in se ne opravijo se bodo opitali drugi. — Načelnik.

Lahkoatletski match Poljska : Jugoslavija. V lahkoatletskem meddržavnem tekmovanju je Poljska premagala Jugoslavijo s 97 proti 42 točkam. Pri skoku v daljavo je Secinsky s 6,76 m postavil nov poljski rekord.

Gospodarstvo

anje vinogradov in vinska kupčija v ormoško-ljutomerskem okolišu

Vinska trta je letos prav dobro prezimila in je bilo veselo gledati, kako lepo je vse pognojilo. Pomladna dela so se pravočasno izvršila, tako da je bil vsak vinogradnik poln upov. Pričakovali smo nastavek, ki pa je za lanskim že precej zaostal. Mislili smo si: če to ostane, bomo tudi lahko zadovoljni. V začetku junija je začelo cveteti in od tega časa naprej imamo skrajno neugodno vreme. K temu je nastopil v izredno velikih množinah kiseljak. V normalnem letu je cvet v 10 dneh opravljen, a letos najdemo še sedaj cvetoče. Deževno vreme je napravilo mnogo škode. Različno po vrstah je odvečelo 50—70 % naslavlja.

Vinogradniki so se letos s posebno vne-mo borili proti nastopu bolezni, tako da je nazivlje slabemu vremenu že vse trikrat poskropljeno in večkrat požveplano. Za žveplanje žal letos ni vreme. Poleg galice in žvepla se uporabljala precej tudi salicidin. Do novih snovi, kakor sulilik in drugo, pa vinogradniki v splošnem ne kažejo veliko zanimanja. Proti kiseljaku se še letos ni nič delalo; če bo pa to zelo napredovalo, bo tudi tu treba začeti s protiakcijo. Naši g. strokovnjaki so poklicani, da nam pokažejo pravo pot.

Sadje je lepo cvetelo, vendar z jako različnim uspehom. Imamo sadonosnike, ki so prav lepo obloženi, mnogo pa je takih, ki nimajo sploh ničesar.

Trte so letos bujno zrastle in so vinogradi prav lepi. Najnevarnejši čas za nastop bolezni prihaja sedaj in se najda tu in tam prav redko grozna peronospora in tudi oidium. Če vzamemo za podlago dobre letine, smo letos 15—20 dni za njimi zadaj. Gotovo je, da letos množina pridelanega vina ne bo velika in da bo daleko zaostala za normalno. Prorokovanje glede kvalitete pa bi bilo sedaj preagrono, ker vemo, da je kakovost popolnoma odvisna od vremena v avgustu, septembru in oktobru.

Rebitalnost vinogradov bo torej letos slaba. V težkem položaju so zlasti mali vinogradniki, katerih edini vir dohodkov je v vinogradih.

V hudi krizi so letos mali posestniki (z 1—3 orali), ki imajo nasade amarnice. Niso hoteli ubogati strokovnjakov, ki so jim odsvetovali saditev te trte. Ze dosedaj se je amarnica prodajala po nizkih cenah, letos pa je postala prodaja tega blaga popolnoma nemogoča in so ljudje ob vsak dohodek. To dejstvo jasno pokazuje, da morajo oblastva take poskuse v naprej energično zatreti, da se ljudstvo obvaruje škode.

Starejši letniki vina so skoro popolnoma razprodani. Le redke so kleti, kjer se še dobe letniki 1921—1924. Računa se, da je v celem ormoško-ljutomerskem vinskem pogorju še okoli 8000—4000 hl letnika 1925. v zalogi. Vino se je napravilo prav dobro in se precej išče. Sortna vina imajo 12 stopinj in več alkohola, povprečna vina 10—11 stopinj, vina pod 10 stopinj se najdejo prav redko.

Cene so za sortna vina po kvaliteti 10 Din in več, povprečna 8—10 Din, slabša (pod 10 stopinj) po okoli 6,50 Din liter.

Največ letnika 1925. so kupili trgovci. Težka kriza gostilničarske obrti žal čezdalje bolj onemogoča direktno nakup. Mnogo našega pridelka se je letos uporabilo za rezanje dalmatinskih vin.

Padec cen na debelo v juniju

Indeks cen na debelo, ki ga sestavlja beograjski „Privredni Pregled“ je zabeležil v juniju t. l. nadaljnji padec. Posamezne blagovne skupine pokazujejo v juniju t. l. naslednje številke (v oklepajih številke za maj t. l.): I. poljski pridelki 1535 (1447), II. živina in živalski proizvodi 1408 (1638), III. sadje in sadni proizvodi 1244 (1366), IV. gradbeni material 1745 (1749), V. kolonialna blaga 1360 (1371), VI. industrijski proizvodi 1678 (1684), totalni indeks 1495 (1542).

Totalni indeks za junij t. l. je torej padel proti maju t. l. za 47 točk ali za 3,5 odstotka. Nazadovale so vse skupine razen poljskih pridelkov, ki so poskočili za 88 točk ali za 6 odstotkov. V tej skupini sta se poražili turščica in pšenica zaradi poveljne konjunktive v potrošnji teh produktov doma in v tujini.

Najbolj nazadovala je skupina živine in živalskih proizvodov, ki je popustila za 231 točk ali za 14 odstotkov. V tej skupini so zelo padle cene perotine in jace. Padec sta povzročila velika produkcija perotine in jace v državi ter slab izvoz. Tudi cene ostali živini in živalskim proizvodom, kakor svinjam, goveji, kožam so bile ves mesec mlane.

Skupina sadja in sadnih proizvodov je padla za 122 točk ali 9 odstotkov. Najbolj se je pocenilo žganje zaradi poveljnih izgledov letine češpelj.

Ostale skupine so zabeležile manjši padec cen.

Tržna poročila

Novosadska blagovna borka (12. t. m.) zaradi pravoslavnega praznika sv. Petra in Pavla ni poslovala.

— Dva konkurza. Nad imovino Riharda Zimmerla, trgovca na Prevaljah, in nad imovino Pavla Lepa ter Edite Leplove, veleposesnikov v Statenbergu pri Makolah, sta razglašena konkurza. — Odpravljen je konkurz, razglašen nad imovino Leopolda Trobevskega, trgovca na Bianci pri Semčici, ker se je sklenila prisilna poravnava.

— Likvidacija. Vodna zadruga v Rogoznici se je razdrožila in prešla v likvidacijo. Upniki se pozivajo na prijavo terjatev.

— Gibanje frankovih deviz na dunajski borzi. Na dunajski borzi je deviza Bruselj večeraj dalje padla. V soboto je izgubil belgijski frank 5 in pol odstotka. Francoski frank in lira, ki sta pričela zjutraj trdno, sta se tekom dneva občutno poslabšala.

— Zamenjava rumunskih novic na 500 lejev. Osebe izven Rumunije, ki imajo novčnice po 500 lejev, naj te pošljejo Rumunski narodni banki, ki jim bo vrnila protivrednost v novih novčnicah, in sicer z denarnim pisomom po odbitku poštah stroškov, ali bo izvršila pokritje s čekom na tujem trgu, ali pa bo deponirala zadevni znesek pri kakšni banki v inozemstvu.

— Hmelj v Bosni ne uspeva. V časopisu čitamo, da v Bosni, kjer so se ponekod tudi

začeli baviti s hmeljarstvom, hmeljska rastlina ne uspeva. Zaradi deževja in raznega mršesa so tamonjšni hmeljski nasadi zelo elabi.

— Okrajna obrtna in kmetijska razstava v Ormožu se bo vršila od 8. do 15. avgusta t. l. po naslednjem redu: Razstava obrtnih izdelkov se bo otvorila 8. avgusta in trajala do 15. avgusta; istega dne je razstava govedi pincgavske pasme je 9. avgusta ter konj noriške in belgijske pasme; razstava je zvezana z razstavo svinj in perutnine; razstava žlahtnih vin iz ormoškega okraja je 10. avgusta t. l. Prijavljenih je lepo število obrtnikov vseh strok, ki bodo razstavili svoje izdelke v prostoriš meščanske šole. Zanimanje za razstavo žlahtnih vin iz ormoškega okraja je vsestransko. Na tej razstavi bodo razstavljena vina zadnjih letnikov. Ker so po okraju še precejšnje zaloge prvostanske vina, se na ta način nudi kupcem ugodna prilika za nakup. Zelo agilen so živinorejci, ki bodo razstavili konje, govedo, svinje ter perutnino, in sicer je prijavljenih nad 400 komadov konj in goveje živine. Polovična vožnja je dovoljena.

— Omejitve izvoza valut iz Italije. Po naredbi italijanskega finančnega ministra je v Italiji zabranjen izvoz bankovcev in čekov ter v Italiji izstavljenih in v inozemstvu plačljivih kreditnih pisem. Potniki smejo vzeti v inozemstvo največ 10.000 lir. Oni, ki potujejo večkrat v inozemstvo, in prebivalci obmejnih krajev smejo vzeti s seboj toliko lir, kolikor dokažejo, da jih res potrebujejo. Prestopki proti tem predpisom so kaznujejo z zapleno zabranjenega denarja ter z velikimi denarnimi globami.

— Veljava dosedanje carinske tarife v Grčiji je podaljšana z odlokom grškega finančnega ministra do 31. avgusta t. l.

— Za popolno ukinjenje davka na vino v Avstriji. Z Dunaja poročajo, da bodo avstrijski vinogradniki zahtevali popolno ukinjenje davka na vino po vzgledu Nemčije in Italije.

— Aktivnost bolgarske zunanje trgovine v prvem tromesečju t. l. Po vesti iz Sofije, je znašala v prvem tromesečju t. l. v Bolgarski vrednost uvoza 1387 milijonov levov (lani v istem času 1692 milijonov levov), a izvoza 1405 milijonov levov (lani v istem času 1393 milijonov levov); tako da je aktivnost dosegla 18 milijonov levov proti 299 milijonov levov primanjkljaja v isti dobi l. 1925.

— Carinski nadavek v Italiji je znašal v času od 27. junija t. l. do 3. t. m. 436 odstotkov.

— Odredba o zabrani izvoza pšenice v Italijo, ki je potekla koncem meseca junija t. l., je podaljšana še za eno leto.

— Obtoč notranje

Iz življenja in sveta

Nova Caillauxova zmaga

Po zadnjih poročilih iz Londona je francoski finančni minister Caillaux sinoči podpisal v Londonu pogodbo, ki ureja odplačevanje francoskih vojnih dolgov Angliji.

Londonski sporazum je velik uspeh Caillauxove finančne politike in bo brez dvoma uvrstil položaj nove Briandove vlade. Dasiravno je ostal Caillaux vedno zvest svojim finančnim smernicam, za katere se je pričel aktivno boriti že l. 1913., ko ga je kongres radikal-

dologa Winternitza, ki je leto dni deloval na moji šoli v Santiniketanu.

Na vprašanje, s čem se zdaj peča, je Tagore izjavil, da pripravlja zbirko pesmi, ki v kratkem izide v bengalsčini. Dunaj tudi tokrat kakor pred par leti z napetostjo pričakuje besedo moža, ki je poleg Ghandija največji sodobnik mistične Indije in v ljubezni najgloblji občan sveta.

Strašne vremenske katastrofe v Nemčiji in drugod

Vreme ostaja nadalje neugnano po vsem svetu. Nemški listi prinašajo nova poročila o strahovitih neurjih, ki so zadnje dni divjala posebno v srednji Nemčiji in kakršnih ne pomnijo že od leta 1872, ali pa vobče ne.

Nad Kissingenom se je utrgal oblak in je voda mahoma zalila vso pokrajino z mestom vred. Enaka usoda je zadel Kassel, Augsburg in Dessau. Voda je ponekod narasla do 5 m nad normalo, porušila mostove, uničila polja in ponekod razrušila progo. Pri Lichtenfelsu je popolnoma razdejala veliki železniški most in se je neki brzovlak jedva spasil pred propadjo. Posebno prizadeto je prebivalstvo v okolici Weimara, kjer je doslej bilo tudi največ človeških žrtev in je porušeni že blizu 20 stanovanjskih hiš. Skoda, ki jo povzročajo neurja, je neprecenljiva.

A dočim se v Nemčiji in drugod v Evropi trga oblaki in razsajajo povodni, prihajajo iz gornje Italije vesti, da je zapadel sneg, ponekod do 2 m visoko. Vročina vlada samo v Ameriki, posebno v New Yorku in po vsej Kaliforniji, kjer so te dni obupavali v temperaturi 51° C in je solnčnica zahtevala že številne žrtve. A polagoma so se tudi v Ameriki začele urediti napovedi, da neurja ne izostanejo. Glasom najnovejših poročil so v raznih krajih Zedinjenih držav začeli divjati strahoviti cikloni, ki so rušili poslopja, odnašali strehe in med prebivalstvom povzročili grozotno paniko. Nad Batavijo so si tekom zadnjih dni zapored sledili kar štirje cikloni, ki jim je končno sledila silna nevihta.

Silovita eksplozija v Moristownu

Iz Amerike prihaja vest o eksploziji v mornariškem arzenalu v Moristownu, ki je po svojem učinku gotovo ena najsilnejših, kar jih beleži zgodovina.

Arzenal v Moristownu je obsegal 200 velikih skladišč in upravnih poslopj in je vseboval nad eno desetino municijskih zalog ameriške vojne mornarice. Eksplozija je povzročila strela, ki je med silno nevihto treščila v arzenal in v hipu vnela eksplozije. Detonacija je morala biti strašna. V območju 35 km naokrog so popokale vse šipe, a neposredna okolica z arzenalom vred je bila plen nagle propasti. Uničenih je bilo nad 200 poslopj. Od 80 mož straže (mornarjev) jih pogrešajo 60, nad 100 ljudi pa je težje poškodovanih.

Po dosedanjih cenitvah je eksplozija povzročila za 80 milijonov dolarjev škodo. Varnostne oblasti so izpraznile in cernirale vso ogroženo pokrajino 35 km naokrog, ker se eksplozije in požari nadaljujejo.

Moristownski arzenal je že pred par leti pretrpel hudo eksplozijo, ko je zletelo 100 vagonov dinamita v zrak. Mornariško ministrstvo je nato poškodovani arzenal popravilo in v velikem obsegu izpopolnilo.

Trud je bil zmanj, sledila je sedaj nova, daleko strašnejša eksplozija, kakor da bi se elementi hoteli maščevati nad oboroževalno mrzlico, s kakršno Zedinjene države zadnja leta izpopolnjujejo svojo mornarico in polnijo arzenale.

Dover (New Jersey), 12. julia, s. Po ugotovitvah tekom noči so bili pri eksploziji v mornariškem arzenalu trije moške ubiti in okoli 100 ranjenih. Končna ugotovitev žrtev bo mogoča šele po končanem reševalnih delih. V notranjosti arzenala je porušeni 300 poslopj. Razdejani pas obsega krog s premerom 15 milj. Po prvih cenitvah znaša škoda okoli 85 milijonov dolarjev. Reševanje pri katastrofi ponesrečenih ljudi ni mogoče, ker granate še vedno pokajo. Ugotovljeno je, da je bilo ubitih še 9

oseb in da znaša število ponesrečenih civilistov 200. Ceste so polne beguncev. Ameriški Rdeči križ je uvedel pomožno akcijo.

Jahta «Cupidon», last barona Rotschilda (v medaljoni), s katero je nzen lastnik zmagal na letošnjem tekmovanju jaht za francoski pokal (Coupe de France). Jahta je dolga osem metrov.

Dvojniki nemškega prestolonaslednika v Ameriki

V vsej ameriški javnosti že dolgo kroži vest, da nemški eks-prestolonaslednik pride v Ameriko. Razpletje so se celo kombinacije, da utegne prestolonaslednikov prihod v Ameriko roditi različne politične zapletitve.

Par dni sem je vest o poti eks-prestolonaslednika v Ameriko postala konkretnjša: novine so zabeležile, da se prestolonaslednik Viljem nahaja na krogu parnika «Roosevelt» na poti preko oceana. Zdej šele so nemške novine lahko pojasnile ameriško vest o skrivnostnem potovanju bivšega prestolonaslednika Viljema v naslednjem:

Viljem ima dvojnika v osebi nemškega majorja Bauerja, ki mu je frapantno sličen po vsej zunanosti in kretnjah. Že tekom vojne je prišlo do številnih zamenjav in Bauerja se je prijel stalni priimek: «Kronprinz». Naravno tudi tokrat gre le za osebo majorja Bauerja, ki spremlja v Ameriko transport 14 dragocenih nemških konjev-dirkačev. Parnik «Roosevelt» je moral včeraj dospeti v newyorško pristanišče in majorja Bauerja je gotovo pričakala številna publika, zadovoljna, da v svoji radovednosti vidi vsaj frapantno živo kopijo, če že ne originala propadlega «Kronprinza».

Propadanje magnatov

Emil Bacher, svetovnoznani budimpeštanski magnat, čigar krah vzbuja že par tednov senzacijo v vseh evropskih borzijskih krogih, je bil te dni vtaknjen v zapor in se bo v kratkem zagovarjal pred tribunalom.

Bacher, ki se je posebno v inflacijski dobi nalezl težkih milijonov kakor bea- rači uši, je zadnje čase začel naglo pešati in je nabavljal večje posojilo za sanacijo svojih 22 mlinov. Pridobil pa si je posojilo potom različnih borznih manipulacij, ki jih madžarski zakon točno označuje za sleparstvo. Na razne prijave so oblasti razkrinkale Bacherjevo borzijsko in pri preiskavi ugotovile, da je magnat zlezal na rob propada.

Na predlog preiskovalnega sodnika je končno Bacher te dni moral pod ključ in javnost z napetostjo pričakuje razpravo proti ruiniranemu madžarskemu Stinnesu.

Slično afero kakor z Bacherjem v Budimpešti imajo v Avstriji z Viktorjem Wuttejem. Mož, rodom iz Gradca, je bil pred vojno neznaten podjetnik, a se je tekom vojne in po prevratu povzpela v vrsto največjih avstrijskih kapitalistov. Še leta 1917 je bil samo lastnik nekega malega rudnika na Štajerskem, nato pa je s pomočjo svojega svaka, industrijskega ravnatelja, zlezal v pridobitne kroge in po prevratu celo tudi v proviziorno avstrijsko vlado.

Vzpenjač se od stopnje do stopnje je Wutte postal predsednik, odnosno delničar in upravni svetnik številnih akcijskih družb v Avstriji in v inozemstvu.

Do lani je bil tudi glavni delničar Trbovjske premogokopne družbe, a še prav posebno je nam Slovincem znan kot eden glavnih štajerskih nemškonacionalnih fanatikov.

Zdej gre tudi Wutte, imenovan «mali avstrijski Stinnes», pot vsega minljivega. Njegova dunajska Centralna banka je v polomu in propadanje Viktorja Wutteja polni stolpce dunajskih listov z razmotirvanji o resnici starega pregovora: Kakor dobljeno, tako izgubljeno.

Praktični zobozdravnik

Zedinjene države imajo 110 milijonov prebivalcev, od teh jih je najmanj 50 milijonov deželanov, ki stanujejo tako daleč od mest, da se niti v najhujši sili ne morejo poslužiti zdravniške pomoči. Podoba pa je, da se bo kmalu njihov položaj izboljšal. Neki zobozdravnik iz države Missouri je namreč pogodil srečno misel. Kupil si je Fordov avtomobil in si uredil na chassisu pravi pravcati zobotehniški atelje. Poleg šoferjevega sedeža si je namestil laboratorij, v sredini voza se nahaja delavnica, na zadnjem koncu pa sprejemnica.

In tako potuje sedaj gospod dr. med. dent. po deželi in da na uslugo vsem in vsako-

mur, ki potrebuje njegovo pomoč. Navadno se s svojim avtomobilom ustavi na kakem večjem križišču cest, kjer sprejema pomoči potrebne bolnike kar na prostem. Če se mu bo ideja obnesla, je lahko uverjen, da se mu bo kmalu pridružila številna konkurenca »na štirih kolesih«. In potem se bo začelo tekovanje. Kdor bo razpolagal z večjim številom »konj« (konjske sile!), bo paš prej in bolje mletl...

Wimpassinger izročen sodišču. Dunajski zločinec Wimpassinger, ki je umoril in raztelesil svojo ženo, je bil včeraj popoldne izročen sodišču. Policijska preiskava proti njemu je zaključena in je umor žene dognan do podrobnosti, ni pa zaenkrat striktnih dokazov, da bi bil Wimpassinger pred meseci spravljal s sveta tudi svojo nezakonsko hčerko in še nekatera druga dekleta, za katerimi ni sledu.

Miš v tobačnem zavojčku. V Chalonsu (Saone, Francija) je našel neki tamošnji knjigarar v zavojčku tobaka majhno posušeno in kakor list stisnjeno miš. Tobak je močno smrdel po mrhovini.

Turkinja rodila četvorčke. Iz Carigrada poročajo, da je neka žena porodila četvorčke: dva dečka in dve deklici. Vsi novorojenčki so zdravi. Zanimivo je, da je ista ženska že lansko leto na isti dan porodila takisto četvorčke, dva dečka in dve deklici.

Razžaljenje časti po našem novem kazenskem načrtu

Piše dr. Hinko Stepančič.

II.

Nerazumljivo je sicer, toda, kakor je posneti iz dnevnih vestí v novinah, je bil načrt kazenskega zakonika po komaj teden dni trajajočem čitanju v odseku sprejet. Čeprav so pri nas v marsičem presenečenja na dnevnem redu, vendar lahko rečemo: alea nonum iacta est.

Tedaj le naprej k cilju, da preprečimo, kolikor mogoče vsaj drugo zlo, kajti prvo se je v naglici že zgodilo, namreč: Filipa (sel. lex) naseitir ante matrem, kar bo najbrž drugi porod otežkočalo.

Problemi sedaj veljavnih kazenskih zakonikov niso še povsem rešeni, a nahajamo se pred še večjimi, ki nam jih ustvarja novi načrt. Načelno važnim pravnim vprašanjem zakonodajno-politične narave tvorijo običajno podlago različna pravno-filozofska naziranja, radi česar je enakomerno rešenje takih vprašanj le težko dosegljivo.

Kdor se intenzivneje peča s proučevanjem kaznivih činov zoper čast v splošnem, vé, kako težavno si je napraviti pravilno sliko o tem, kakšno čast ščitijo posamezni kazenski zakoniki in v koliki meri se to godi.

Posebno težavna je pa takšna presoja pri onih kazenskih zakonikih, ki nimajo nikakih natančnejših ali sploh nikakih določb glede časti, katero naj zakon ščiti pred žalitvami in ki prepuščajo le sodnikom, da na temelju vede pri razsojevanju konkretnih slučajev odločajo. Čast je jako raztegljiv, elastičen pojem, veld česar se da le težko tako definirati, da bi bila definicija vsestranska v zakonu uporabljiva. Zbog tega upravičeno ne polagata zakonodaj in praktična jurisprudenca veliko važnosti na to, da bi se takša definicija uzakonila.

V naši državi še v veljavi stoji kazenski zakoniki so nadomestovali definicijo pojma časti s takozvanim slučajevanjem (casuistiko), t. j. s tem, da so razlajali kaznivih čin vsebujejo žalitve časti v od zakonodajca določenem okvirju v posamezne specialne slučaje. Zadeva države je, kakšno čast hoče ščititi in v koliki meri. Na vsak način pa je njena dolžnost, da poda, najsi bo na ta ali drug način, v zakonu samem natančne kriterije glede pojma časti in njene žalitve, tako, da se lahko vsakdo ali vsaj oprezen človek s sigurnostjo obvaruje, da ne pride s kazenskim zakonom po nepotrebnem v kolizijo.

Glavni smoter, da se živalec kaznuje je, da se da žaljenemu za žalitev primerno zadoščenje. Popolno zadoščenje za žaljeno čast je sicer težko dosegljivo, kajti žaljena čast bi zahtevala restitucijo in integritum; malum passionis naj bi bil enak malo actionis, kar se pa z ozirom na večjo ali manjšo stopinjo častne občutljivosti do zakonodajca ne more upoštevati.

Ni priporočljivo, da bi raztegnila država zaščito časti predaleč, kajti to bi vzbujalo preveliko občutljivost, ki bi imela za posledico na eni strani v pravilnem pojmu časti neutemeljene ovadbe radi razžaljenja, na drugi strani pa bi takšne določbe omejevale prostost izraza zbog bojazni pred grozečim kazenskim preganjanjem radi vsake male, četudi dvomljive žalitve. Starejšim kazenskim zakonikom se očitá, da ne ščitijo dovolj osebne časti, odnosno tudi, da jo ščitijo preveč, posebno, da nalagajo sodiščem razsojo običajnih psov, ki naj bi spadale pred nobeni zvezi. Je svojevoljno vrnil med sebe in med električni stol petindvajset let primeroma udobne ječe.

Na smrt obsojenega Herberta so spet prepeljali nazaj v New York, kjer je znova zasedel svoje mesto v jetniški delavnici.

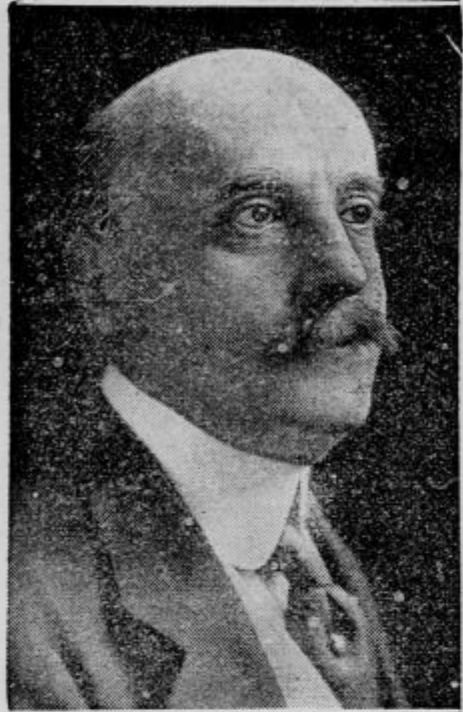
Zdej sem petinštrideset let star, si je mislil. Z električnim tokom me bodo torej smeli usmrtiti šele, ko bom imel sedemdeset let. Ker pa starcev nikdar ne usmrtijo, bom na ta način smrtni kazni ušel.

Bil je zadovoljen s svojo usodo in se je zelo korajžno ponašal. Izmed vseh kazencev je Herbert najbolj delal. Ravnatelj jetnišnice ga je ob raznih prilikah že večkrat pohvalil. Nekega dne pa mu je prinesel nepričakovano veselo vest:

Gospod prezident vas je ravnokar pomilostil. Srečen sem, da vam morem čestitati. Zdej imate vseh petindvajset let ječe za seboj...

Da bo pomilostjen! Na vse je bil mislil, samo na to ne.

Drugi dan zjutraj so ga na električnem stolu usmrtili. (P. K.-n.)

ne stranke izvolil za svojega šefa, vendar je moral svojo finančno politiko v zadnjem času prilagoditi težkim časovnim razmeram. Moral je poiskati rešitev, ki je imela največ izgleda na uspeh. Zato se je moral predvsem v vprašanju posrednih in neposrednih davkov izreči proti finančnim načrtom skrajne leve.

Francoska radikalna stranka, v kateri je organizirano malo meščanstvo in široki kmečki sloji, je že pred desetletji uvrstila v svoj program finančno reformo, toda noben finančni minister ni znal rešiti tega vprašanja. Šele Caillaux je odločno napovedal boj desničarskim strankam in takozvanim «neodločnim». Njegov prvi nalet iz l. 1907, je povzročil med visokim meščanstvom pravcati vihar. Caillaux je postal naenkrat najbolj osovražena oseba med temi sloji. Kljub temu pa se je dosledno boril za svojo finančno reformo, ki je bila v bistvu vedno protireakcijska in socialna obremen. Na ta način si je pridobil med masami velik ugled in popularnost. Kot finančnik je bil vedno odločen borec. Njegova zunanja politika je stremela po mednarodnem sporazumu. Kot politik je v Franciji prvi zastopal potrebo mednarodnega sodelovanja. Zastopal je vedno odločno tudi kulturno-politične ideje francoskega radikalizma, v čegar zmago je veroval vedno. Tragična afera Calmette je spomlad l. 1914. nenadno prekinila njegovo sijajno kariero, toda Caillaux ni obupal, kar je razvidno zlasti iz njegove knjige «Mes Prisons». Zadnji Caillauxovi uspehi ne bodo samo dvignili njegove avtoritete, temveč bodo koristili predvsem francoskemu narodnemu gospodarstvu in povzdignili prestiž Francije v svetovni politiki. (Glej poročilo na l. str.)

Tagore na Dunaju

d Dunaj, 12. julia.

Indijski duševni velikan, filozof in poet, Rabindranath Tagore, je v soboto drugič prišel na Dunaj. Spremljata ga sin in profesor Mehalanobis z univerze v Kalkuti. Na kolodvoru ga je sprejel prijatelj dunajski indolog Geiger in vrsta novinarjev. Tagore nam je dejal:

«Potujem po Evropi, da si oddahnem in se okrepčam. Bil sem v Italiji, nato v Parizu, kjer sem obiskal prijatelja Romaina Rollanda. Zdej prihajam iz Curaha. Na Dunaju bom konzultiral zdravnike radi svoje srčne napake. Nastopim pa tudi za pultom in bom v sredo čital svoje pesmi ter govoril mladini. Z Dunaja odidem v Prago, da obiščem in-

Albert Acremant:

Električni stol

V kleti z debelim zidovjem, kjer si je Vicman uredil tajno krčmo, so sedeli ob veliki, težki mizi trije možje: Američan Herbert, Poljak Balonski in Španec Falson.

Včeraj se jim je bila posrečila tatvina v Broadwayu. Vsi so imeli v žepu precejšnje zavite bankovce. Razgovarjali so se prav na glas, ko je pristopil krčmar Vicman k Herbertu:

— Hej, nekdo je prinesel pismo zate! Amerikanec je na mah z nohtom pretrgal ovojnico.

Kakšna je bila vsebina tega pisma? Niti besedice ni rekel o njem. Vendar je kmalu z nekoliko vznemirjenim glasom zaupal svojima dvema sokrivcema, da se čez dve uri da zapreti.

— Ampak naju ne izdaš? se je razburjal Balonski.

— Baš narobe! Vso odgovornost prevzamem nase. Ko bom jaz priznal zločin, nikomur niti v glavo ne bo padlo, da bi še po kom poizvedoval...

Nato je Herbert izvlekel iz žepa zne-

sek svojih poslednjih dognanj in ga razdelil na tri dele. Prvi del je dal svojemu ščitniku, drugega Balonskemu, tretjega Falsonu.

— Tam, kamor grem, ne bom za preživljanje ničesar potreboval...

Prihodnji dan so listi prinesli vest o njegovi aretaciji. Kazensko postopanje je bilo z ozirom na popolno priznanje čisto kratko. Herbert je bil obsojen na 25 let ječe in je kazen sprejel z mirnim srcem.

Nekoliko dni po tej obsodbi so obvestili Herberta, da je znova obtožen, ker je preteklega meseca umoril bančnega uradnika Fairfielda.

Da bi se zagovarjal za ta zločin, ga bodo baje prepeljali v conneticusko državo.

— Kakor jim je drago! Nikdar ni nihče videl tako mirnega jetnika.

Pred vsemi novimi sodniki se ni niti branil. Kadarkoli je kakšna priča kaj obtožujočega izpovedala, je dejal:

— To je mogoče. Če vas samo to veseli, vse jako rad priznam...

Pet minut nato je bil Herbert me-

ceremonijami, ki so v takem slučaju ginljive, obsojen na smrt.

Predlagali so mu, naj podpiše prošnjo za pomilostenje. A Herbert se je branil.

— Vi se torej hočete seznaniti z električnim stolom? ga je vprašal zagovornik.

— Jaz? Še malo ne!

Razložil je advokatu, da je za popolni mir svoje duše dolžan zahvalo poznajni ameriških zakonov.

V severoameriških Zedinjenih državah imajo namreč razsodbe, izrečene od generalne (vsedržavne) sodne uprave, prednost pred razsodki sodišč iz posameznih držav. In šele, kadar je obsojenec kazni, ki mu jo je naložila generalna sodnja, odsedel do poslednjega dne, morejo priti na vrsto kazni, ki jih je izreklo kakšno provincijalno sodišče.

Pismo, katero je prejel v Vicmanovi kleti, je Herberta svarilo, da so mu uradi za petami zbog umora Fairfielda. Prijeli bi ga bili itak, ali dan prej ali pozneje, to mu je bilo vseeno. Zakaj bi torej bežal? S tem pa, da se je preje sam pojavil zastran new-yorške krađe, ki s Fairfieldovim umorom ni bila v

Najumetnejša metoda za ohranitev zdravja in lepega zobovja je dosledna nega z Odol-om

Gaston Leroux:

Prikazen v Operi

Edini Perzijec, ki ga niso hoteli poslušati in ki se po Erikovem obisku ni več oglašil pri sodniji, je vedel vso resnico.

Pri njem so tudi bila spravičena glavna dokazila, ki so mu dopela obremen s Fantomovimi svetinjami...

Meni je pripadla naloga, da izpopolnim te dokaze s pomočjo samega daroga. Vsak dan sem mu sproti poročal o uspehu svojega raziskavanja in ravnal sem se po njegovih nasvetih. Že leta in leta ga ni bilo v Operi, vendar si je natančno ohranil v spominu vse njene podrobnosti. Ni bilo vodnika, ki bi mi mogel dati koristnejših navodil, kako naj odkrijem najtajnejše kote v Operi. Naznačil mi je tudi vse vire, iz katerih naj črpam, in osebe, ki naj jih izprašam. Na njegov svet sem potrkal na vrata g. Polignya v trenutku, ko je ubogi mož ležal takorekoč v zadnjih izdihljajih. Nisem vedel, da je že tako pri kraju z njim in nikoli ne pozabim, kako je učinkovalo nanj moje izpraševanje o fantomu. Pogledal me je, kakor da vidi hudiča, in mi odgovoril samo s par zmedenimi stavki brez zveze, ki pa so pričali (in to je glavno), kakšen prevrat je svojčas F. O. povzročil v njegovem že itak zelo nemirnem življenju (g. Poligny je bil namreč velik lahkoživec).

Ko sem poročal Perziju o pičlem uspehu svojega obiska pri gosp. Polignyu, se je daroga nejasno nasmehnil in mi dejal: »Poligny ni nikdar vedel, kako ga je »vlekel« ta nenavadni lopov (včasih je Perzijec govoril o Eriku kakor o bogu, drugič pa kot o podli kanaliži). Poligny je bil babjeveren in Erik je to vedel. Erik je tudi marsikaj vedel o javnih in zasebnih zadevah v Operi. Ko je g. Poligny zaslusal v loži št. 5. skrivnostni glas, ki mu je pripovedoval, kako vprašal svoj čas in izrablja zaupanje svojega tovariša, ni ničesar več vprašal. Erikov glas se mu je zdel v začetku glas iz nebes in že je mislil, da je pogubljen. Šele tedaj, ko je glas zahteval od njega denarja, je uvidel, da je padel v pest prebrisane sileparji, ki ni pri-

zanesel niti Debiennu samemu. Oba sta bila iz številnih vzrokov že sita ravnateljstva, zato sta se umaknila, ne da bi skušala pobliže spoznati tega čudnega F. O., ki jima je predložil nenavadni seznam službenih obveznosti. Zapustila sta celo skrivnost svojima naslednikoma z globokim oddihom zadovoljstva, da sta se znebila zadeve, ki je obema vzbujala silno radovednost in napravila precej sivih las.

Tako se je izrazil Perzijec o gg. Debiennu in Polignyu. Pri tej priliki sem napeljal pogovor na njuna naslednika in izrazil svoje mnenje, da govori g. Moncharmin v prvem delu »Ravnateljstva« tako izčrpno o dejanju in nehanju F. O., v drugem delu »Spominov« skoraj ne omenja. Nakar me je Perzijec, ki je poznal te »Spominov«, kakor da jih je sam pisal, opozoril na nekaj vrstic baš v drugem delu »Spominov«, ki jih je Moncharmin posvetil Fantomu in iz katerih si lahko razložim, če se poglobim vanje, celo zagonetko. Naj navedem tiste vrstice, ki nas še prav posebno zanimajo, ker nam razjasnijo, na kako preprost način se je končala glasovita zadeva z dvajsetimi tisoči frankov:

»Glede F. O., čigar čudne muhe sem opisal v začetku svojih »Spominov«, mi je povedati samo še to, da je z lepo gesto popravlil vse sitnosti, ki jih je bil povzročil mojemu dragemu družabniku in, priznati moram, tudi meni samemu. Brez dvoma je prevdaril, da ima vsaka šala svoje meje, posebno če je tako draga kakor ta in se z njo peča že policija. Baš v trenutku, ko sva povabila g. Mifroida v najino pisarno nekaj dni potem, ko je izginila Kristina Daaé, sva našla na Richardovi pisalni mizi lepo kuverto, na kateri je bilo z rdečilo napisano: Pošiljatelj F. O. V kuverti se je nahajal čedni šop bankovcev, ki se mu ga je dotle posrečilo iztisniti iz ravnateljske blagajne. Richard je bil takoj mnenja, da je s tem zadeva poravnana in da je pametneje, da je ne ženeva dalje. Tudi jaz sem privolil na Richardovo mnenje. Konec dober, dobro vse! Kajnega, dragi moj F. O.?
Trenutek se mi je zdel primeren, da vprašam Perzija, na kakšen način je mogel Fantom vzeti navzlic zaponki Richardu dvajset tisoč

frankov iz žepa. Odgovoril mi je, da se ni poglobil v to nevažno podrobnost, vendar je prepričan, da lahko sam najdem, če preiščem ravnateljsko pisarno, ključ uganke, pri čemur ne smem pozabiti, da Erika niso kar tako imenovali »ljubitelja propala«. Obljubil sem Perziju, da se bom lotil tega posla, brž ko mi bo dovolil čas. Čitatelju naj takoj povem, da je bil izidi preiskave docela zadovoljiv. Zares nisem mislil, da bom odkril toliko nepobitnih dokazov za istinitost dejanj, ki so jih pripisovali Fantomu.

Naj povdarim tudi, da so nova, važna razkritja, na katera sem po pravici ponosen, podprla pravilnost navedb v Perzijevih spisih in v pismih Kristine Daaé kakor tudi verodostojnost izjav, ki so mi jih podali bivši sodružniki gg. Richarda in Moncharmina, mala Meg (njena imenitna mati, gospa Giry, je žalibog že umrla) in gospodična Sorelljeva, ki se je umaknila v Louveciennes. Celotno zbirko nepobitnih dokazov, da je Fantom v resnici živel, nameravam izročiti Opernemu arhivu.

Jezerkega doma sicer nisem mogel najti, ker je Erik uničil vse tajne dohode. (Prepričan pa sem, da bi se še vedno dalo prodreti notri, če bi se osušilo jezero pod Opero, kakor sem večkrat predlagal upravi lepih umetnosti.) Zato pa sem odkril tanjši komunalni hodnik, čigar lesene stene se na mnogih mestih že rušijo. Ravno tako sem izsledil propalo, skozi katero sta Perzijec in Raoul dospela v gledališčno podzemlje.

*) Še dva dni, preden je izšla ta knjiga, sem govoril o tej stvari z našim simpatičnim državnim podtajnikom za lepe umetnosti, gosp. Dujardinom-Beaumetzem, ki mi je dal nekoliko nade. Rekel sem mu, da ima država dolžnost, ovreči bajko o Fantomu in dognati do konca nadvse zanimivo zgodovino Erikovo. Zato bi bilo potrebno — in to bi bila krona tudi mojega truda — odkriti jezerski dom, kjer se morda še skrivajo zakladi glasbene umetnosti. Saj je bil Erik nedvomno umetnik brez primere. Kdo ve, če ne bi našli v jezerskem domu znamenite partiture njegovega »Zmagoslavnega Dona Jouana«?

Zahvala.

Tem potom bodi iskreno zahvaljeno spoštovanemu klubu »Ilirija«, za postavitve lepega nagrobnega spomenika v Križah našemu nepozabnemu

Francetu.

Prisrčna hvala gg. duhovnikom za blagoslovitev, zlasti pa gospodu Širceljnu za njegove tako prisrčne, lepe besede.

Iskreno se zahvaljujemo »Grafiki« za prelepo, v srce segajočo tužno petje ter za lepi nagovor delegata in njegovega tovariša »Grafikega saveza«.

Nadalje iskrena hvala g. delegatu »SK Slovan« za lepi govor ter krasno cvetje; predsedniku LNP. g. majorju Jakliču, delegatu »ZSK Hermes«, ter vsem, ki so v krasnih besedah očrtali njegov športski in grafični život, ter povdarjali, da njegov duh še ni odšel v večnost...

V Ljubljani, dne 12. julija 1926.

5442 a

Rodbina Učak.

Marellice

lepa jabolka za jabolčni zvitek (štrudel)
sladkorne melone,
paradižnike,
maslenasti fižol
itd. pošilja na debelo

Štefan Kiss,
eksporter, 5422
Subotica.

TRGOVSKI SOTRUDNIK

ne pod 25 let star, izvrsten prodajalec, kot prva moč z dobrimi referencami, se sprejme takoj v večjo trgovino na deželi. 5410 a

Cenj. ponudbe z navedbo dosedanjega službovanja je poslati na upravo »Jutra« pod »Vesten 33«

Pravi pergament papir

za ukuhanje sadja dobite na ceneje pri trvdki
LAVOSLAV STEINER, Zagreb,
Jelačičev trg 25.
Postrežba solidna, brza in cenena.
Zahtevajte ponudbe. 5417 a

Graščinsko posestvo

kupim

z več ali manj zemlje.

Cenjene ponudbe z natančnim popisom na upravo »Jutra« pod »Graščinsko posestvo«.

5397

Hiša v Celju

dvanadstropna v sred. n. mesta, z vpeljano elektriko, vodovodom in plinom s prostornim dvoriščem SE
PRODA za Din 175.000.—. Pripravno za vsako trgovino, zadnji trakt za obrat; stanovanje se takoj izprazni. — Pojasnila daje iz prijaznosti »Tujsko-prometna pisarna v Celju«. 5391a

Srečke

državne razredne loterije
se oddajo v predprodanju.

Tozadevne informacije se dobijo pri Miloš Ljuština, Varaždin, Trg slobode.

Nova trgovina
manufakture.

Josip Šlibar

Nova trgovina
manufakture.

Ljubljana, Stari trg, poleg Zalaznika

Cene:

Rjava kontenina . . . Din 7-50, 10-—, 18-—
Bela kontenina . . . Din 12-—, 14-—, 16-—
Rjube . . . Din 28-—, 30-—, 36-—
Š fon . . . Din 13-—, 16-—, 20-—

Cene:

Gradel za hlače . . . Din 15-—, 26-—
Gradel za modroce . . . Din 35-—, 45-—
Julet . . . Din 18-—, 20-—
Odeje (kovrli) . . . Din 180-—, 290-—

Cene:

Mizni prti . . . Din 65-—, 70-—, 85-—
Brisače . . . Din 16-—, 22-—, 26-—
Brisače, frotrirke . . . Din 28-—, 40-—, 48-—
Robci tucat . . . Din 70-—, 90-—, 120-—

PALMA

kaučukaste pete in podplate

nosite ob vsakem vremenu. »PALMA« ni razkošje, ker nudi elastično, ugodno hojo, in je tembolj vsakemu praktičnemu in štedljivemu človeku neobhodno potrebna, ker je mnogo trpežnejša in cenejša nego usnje. — En sam poizkus vas hitro prepriča, tako da ne boste več hoteli nositi čevljev brez »Palme«! 168 a

„Posredovalec“

Sv. Petra cesta 18 v novem lokalu
proda v Ljubljani:

Vilo, Vodmat, 4 sobe, vrt — Din 100.000—
Hiša, Glinca, enonadstropna, vrt — Din 90.000—
Tri vile ob tramvaju, v mestu, po 8-10 sob, vrt — Din 00.000—
Hiša, Sp. Šiška, 5 sob — Din 40.000—
Hiša, Rožna dolina, novo, 8 sob, 2 kuhinji, vrt — Din 00.000—

Hiša z gostino, Ljubljana, dvonadstropna, veliki vrt, lokal, potreben kapital Din 100.000—

izven Ljubljane:

Hiša v Celju, 2 fronti, 7 sob, veranda, vrt, dvorišče, elektrika — Din 65.000—
Hiša v Rušah, 4 sobe, lokal, skladišče, hlev — Din 0.000—

Hiša v Mariboru, center, enonadstropna, 2 stanovanja, o 5 sob, pripravno za odvetnika ali zdr. vnika, cena ugodna

Hiša z lokalom na Vrhniki, 7 sob, 2 kuhinji, vrt — Din 80.000—

Hiša — trgovina, vinotoča — enonadstropna, 7 sob, klet, vrt, trg, blizu Celja — Din 100.000—
Posedstvo 30 arov, Lasko, skup j. Din 75.000—
Posedstvo 30 arov, Domžale, mlin, vodna moč prvotno posestvo — Din 30.000—

Kupci hiš in posestev plačajo samo 1%.

Potom nas si prir. nijo vse stroške kupne pogodbe — Priznana najsolidnejša posredovalnica za posestve! — Zastopstva v vseh mestih Slovenije, avtor vsemi kraji države in z inozemstvom! — Opozorjamo na naslov n. št. 418

Ekonomin lesni manipulant

28 let star, neoženjen, govoreč več jezikov išče primerno mesto. — Zamore položiti tudi Din 50.000 kavicje vprašanja na upravo »Jutra« pod »Stal-a služba«. 5420 a

V PRISTANU

PESMI

Broširane Din 24-—, platno Din 32-—.

Naroča se pri TISKOVNI ZADRUZI V LJUBLJANI.

Prešernova ulica 54

Zahvala.

Za obilne dokaze iskrenega sočutja prejete ob priliki prezgodnje smrti nedomestljive ženske in mamice, gospe

Vali Jurčec-Bučarjeve

učiteljice

vsem najlepša hvala. Posebna hvala g. okr. zdravniku dr. Ivančeviću za lajšujočo pomoč in trud v bolezni, kakor tudi gg. zdravnikom dr. Cholewi in dr. Severju; tov. preds. okr. učit. društva g. J. Vanicku, tov. učiteljem iz Kostanjevice in okolice, šol. mlad ni ter g. župniku za spremstvo na zadnji poti; pevskemu zboru in godbi gas. društva v Kostanjevici za v srce segajoče žalostinke ter vsem, ki so spremili blago pokojnico k večnemu počitku.

Najiskrenejša zahvala vsem darovalcem prekrasnih vencev in šopkov ter onim, ki so mi stali ob uri težke preizkušnje z dejanjem ali nasvetom ob strani.

KOSTANJEVICA, 9. julija 1926.

Ivan Jurčec, učitelj, soprog.

Zahvala.

O priliki prerane smrti našega najljubljenjšega bitja na svetu, preblage žene, oziroma matere, stare matere, tašče in sestri, svakinje in tete, gospe

Antonije Horvat, roj. Kraigher

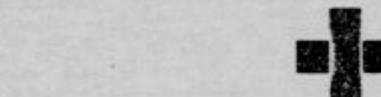
učiteljeve soproge,

smo prejeli toliko dokazov iskrenega sožalja, da nam je nemogoče zahvaliti se vsakemu posebej. Zato si dovoljujemo tem potom izreči svojo najsrčnejšo zahvalo v prvi vrsti onim, ki so poklonili naši blagopokojnici prekrasne vence in cvetje, dalje premmogim spremljevalcem na njeni poslednji poti, predvsem onim, ki so prihiti iz oddaljenih krajev izkazati ji zadnjo čast ter vsem, ki so pismeno izrazili svoje sožalje. Posebej se še prav srčno zahvaljujemo pl. meniti gospej Calceari v Škofji Loki, ki je pokojnici, kakor tudi preostali, žalujočim stala na strani v najhujših trenutkih. Enako srčno hvalo zrekamo g. dr. Jožetu Rantu, zdravniku istotam, ki je lajšal s svojo večšo roko zadnje prestrašno trpljenje naše nepozabne, zlate mame in žene.

Obenem obveščamo, da se bo darovala sv. maša za dušnico za blagopokojnico v sredo 14. t. m. ob 8. uri zjutraj v stolnici.

V LJUBLJANI, dne 12. julija 1926.

ZALUJOČI OSTALI.

Vsemogočnemu se je zahotelo, da je iztrgal iz naše srede našo najljubljenjšo ženo, oziroma mater in staro mater

Nežo Škerbic roj. Drolc

v nedeljo zjutraj, dne 11. julija 1926 nas je nenadoma zapustila za vedno, ter je tako nenadno zatisnila svoje mile oči.

Pogreb drage pokojnice se vrši dne 13. julija 1926 ob 3. popoldne.

Trbovlje, dne 11. julija 1926.

5423a

Zalujoči ostali:

Martin, soprog.
Miloš, Lojze, Ivan, sinovi.

Mici roj. Mencin, sinova.
Slavko, Olga, vnuka.